

BUSINESS
FINLAND

KATSAUS 1/2023

INNOVAATIOISTA KILPAILUKYKYÄ JA KESTÄVÄÄ KASVUA

BUSINESS FINLANDIN
TULOKSET JA VAIKUTUKSET

ISSN 1797-7347

ISBN 978-952-457-666-6

BUSINESS FINLAND

Business Finland on globaalin kasvun kiihdyttämö. Luomme edellytyksiä uudelle kasvulle auttamalla yrityksiä kansainvälistymään sekä rahoittamalla tutkimusta ja innovaatioita. Huippuasiantuntijamme ja uusin tieto nopeuttavat markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamista ja auttavat muuttamaan ne kansainvälisiksi menestystarinoiksi.

Copyright Business Finland 2023. Kaikki oikeudet pidätetään. Tämä julkaisu sisältää tekijänoikeudella suojattua aineistoa, jonka tekijänoikeus kuuluu Business Finlandille tai kolmansille osapuolille. Aineistoa ei saa käyttää kaupallisiin tarkoituksiin.

Business Finland ei vastaa mistään aineiston käytön mahdollisesti aiheuttamista vahingoista.

Lainattaessa on lähde mainittava.

An aerial photograph of a city street. In the foreground, a pedestrian is walking across a crosswalk. To the right, a black van and a silver car are parked. The street is paved with light-colored tiles. A blue text box is overlaid on the right side of the image.

Innovaatorahoituskeskus Tekes ja Finpro Oy yhdistyivät 1.1.2018. Tekes muuttui innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Business Finland Oy:ksi. Jos palvelut on toteutettu ennen 1.1.2018 ja ne on arvioitu, niin niihin viitataan joko Tekesin tai Finpron palveluina.

Raportin ovat laatineet Jari Hyvärinen, Annu Kotiranta, Ari Mikkeli ja Teppo Tuomikoski Business Finlandin vaikuttavuusarviointitiimistä. Invest-in Finlandin tuloksista on vastannut Annabella Polo, Visit Finlandin tuloksista Katarina Wakonen ja ennakoinnin näkemyksistä Soile Ollila.

Business Finlandin vaikuttavuusarvioinnilla selvitetään julkisen t&k- ja innovaatorahoituksen sekä kansainvälistymis- ja invest-in palveluiden vaikuttavuutta yrityksille, toimialoille ja koko kansantaloudelle. Vaikuttavuusarviointi perustuu tutkimus- ja arviointituloksiin sekä luotettavaan tilastolähteisiin. Tavoitteena on välittää mahdollisimman objektiivinen näkemys arvioinnin kohteista.

SISÄLTÖ

Suomen menestys perustuu uusien ideoiden kilpailuun globaaleilla markkinoilla.....	5
Suomen kannattaa panostaa innovaatioympäristöön myös epävarmuuksien aikana.....	6
Pitkän aikavälin näkymät haastavat toimintaympäristöämme	8
Business Finlandin vaikuttavuusarviointi perustuu tutkittuun tietoon.....	13
Talouden kasvu on perusedellytys yhteiskunnan hyvinvoinnille.....	15
Kannusteet vientivetoiselle kasvulle on luotava uusien innovaatioiden kautta.....	16
Julkinen t&k- ja innovaatorahoitus tukee pitkän aikavälin kasvua	21
Business Finlandin rahoittamat yritykset lisäsivät vientiä ja jalostusarvoa.....	26
Vienninedistämisen palvelut avaavat uusia mahdollisuuksia globaaleilla markkinoilla.....	31
Kestävä kehitys luo liiketoimintamahdollisuuksia	37
Ilmastonmuutos on ihmiskunnan suurin haaste	38
Kilpailukyky perustuu innovaatioympäristömme kyvykkyyksiin	44
Julkinen innovaatorahoitus lisää osaamista ja kyvykkyyksiä.....	44
Julkisen innovaatorahoituksen tulee lisätä yksityistä rahoitusta	49
Suomessa vähän julkista rahoitusta yritysten tutkimus- ja kehitystoimintaan.....	51
Ekosysteemit kehittävät Suomen innovaatioympäristöä pitkällä aikavälillä	57
Monialaisella tutkimuksella syntyy uutta liiketoimintaa yrityksiin	64
Missiot rakentavat tulevaisuuden markkinamahdollisuuksia	66
Ulkomaiset suorat sijoitukset ovat tärkeitä Suomen kilpailukyvyille	67
Visit Finland tukee matkailun kestävää kasvua	72

SUOMEN MENESTYS PERUSTUU UUSIEN IDEOIDEN KILPAILUETUUN GLOBAALEILLA MARKKINOILLA

Suomalaisten hyvinvointi perustuu suomalaisyritysten globaaleilla markkinoilla menestymisen luomaan vaurauteen ja työpaikkoihin. Talouskasvu perustuu entistä enemmän uusien innovaatioiden aikaansaantiin sekä niiden mahdollistamien rakenteiden, toimintatapojen ja liiketoimintojen uudistumiseen. Ne maat, jotka sijoittavat tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toimintaan ja uusien ideoiden kehittämiseen, ovat saavuttaneet korkeamman talouskasvun (Romer 1990, 2000).

Tutkimus- ja innovaationeuvoston vision mukaan Suomen hyvinvointi, kestävä kasvu ja kilpailukyky perustuvat korkeaan osaamiseen, sivistykseen, luovuuteen, avoimuuteen, luottamukseen, korkeaan tuottavuuteen, muuntautumiskykyyn ja ennakkoluulottomaan kokeiluja hyödyntävään uudistamiseen.

Suomen kaltaisen pienen avotalouden kannattaa jatkuvasti kehittää uusia ideoita, joista osa jalostuu innovaatioiksi globaaleilla markkinoilla. Tärkeää on selvittää jo tuotekehitysvaiheessa mistä löytyy ideoille markkinoita ja mikä on yrityksen tuotteiden ja palveluiden kilpailuetu? Kilpailukyky syntyy siitä, että asiakkaille luodaan uusia, ainutkertaisia ratkaisuja, joita kilpailijat eivät pysty kehittämään. Siksi uutta luovaa t&k- ja innovaatio toimintaa, tutkimuksen ja yritysten yhteistyötä, yritysten kansainvälistymistä, markkinatunnusteluja ja viennin edistämistä sekä suoria sijoituksia tarvitaan, jotta Suomi pysyy globaalissa kilpailussa mukana myös jatkossa.

SUOMEN KANNATTAA PANOSTAA INNOVAATIOYMPÄRISTÖÖN MYÖS EPÄVARMUUKSIEN AIKANA

Kansainvälistä toimintaympäristöä ravistelee nyt monenlaiset epävarmuudet. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on ollut valtava humanitaarinen kriisi ukrainalaisille ja samalla se varjostaa koko Euroopan kehitystä. Energian hinta on noussut jyrkästi ja länsimaiden tuki osaltaan lisännyt puolustusmenojen kasvua. Lisäksi Kiinan jyrkät covid-toimet ovat vaikeuttaneet globaalien tuotantoketjujen toimintaa, sitä kautta lisännyt kustannuksia ja hidastanut maailmantalouden kasvua. Globaali terveydenhuoltosektori on kohdannut laajamittaisen haasteen covid-kriisin aikana ja kuluttanut henkilöstön voimavaroja. Myöskään aikaisemmat ongelmat eivät ole ratkenneet. Lukuista ponnisteluisista huolimatta ilmastonmuutos ja luontokato kiihtyvät edelleen: sään ääri-ilmiöt lisääntyvät ja luonnon monimuotoisuus vähenee. Tämä koskettaa niin Suomea kuin kaikkia ihmisiä maapallolla.

Suomen innovaatioympäristöllä on paljon annettavaa globaaleihin ratkaisuihin: osaaminen on vahvaa, yhteistyö yritysten ja tutkimusmaailman välillä toimivaa, verkostot monipuolisia ja infrastruktuuri toimivaa. Kansainvälinen teknologiakilpailu ja rajoittavat kauppapolitiikan toimet Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä lisäävät

globaaleja jännitteitä. Myös Yhdysvaltojen laajamittaiset avustuspaketit vihreään siirtymään haastavat EU:n tekemään omia ratkaisuja, jotta kansainvälisessä kilpailussa pysytään mukana.

Suomen vahva digialan osaaminen on kansainvälisesti arvostettua. Automaatio, robotiikka ja alustatalous ovat kehittyneet nopeasti digitalisaation ansiosta. Kvanttilaskenta, tiedonkäsittelyratkaisut ja tekoälyn hyödyntäminen luovat uusia rakennemuutoksia talouteen. Data ja sen hyödyntäminen on keskeinen moottori uusille innovaatioille ja digitaalisille palveluille. Vaikka digitalisaation arvioitiin nostavan tuottavuutta, niin näin ei ole toistaiseksi käynyt. Tekoäly ja 5G voivat muuttaa ansaintamekanismeja ja lisätä tuottavuutta. Suomi on johtavassa asemassa 5G:n kaupallisten palveluiden tarjonnassa. Myös digitaalisten teknologioiden integroinnissa Suomi on EU:n johtava maa, samoin julkisten palveluiden digitalisaatiossa. Suomalaisen yritysten ja tutkimusorganisaatioiden osaaminen ja kyvykkyydet, edistykselliset teknologiat ja digitaaliset ratkaisut ovat sitä, mitä kasvava globaali markkina ja tuottavuushityksen lisääntyvät vaatimukset tulevat tarvitsemaan. Tästä syystä Suomella on mahdollisuuksia fyysisen ja virtuaalisen todellisuuden sulautumisen kautta tarjota uusia rajapintoja palveluille, teollisuudelle, peleille, viihteelle ja arjen kokemiselle. Suomella on erityisosaamista virtuaalitodellisuuden kehittäjänä muun muassa ohjelmistosovelluksissa, verkkoteknologiassa ja pelikehityksessä.

Suomella on mahdollisuus olla edelläkävijänä ilmastomuutoksen torjunnassa, joka lisää työpaikkoja ja arvonlisää Suomessa ja samalla vahvistaa hiilikädenjälkeä sekä edistää luonnon monimuotoisuutta. Uusiin energiamuotoihin siirtyminen vaatii resursseja pitkällä aikavälillä, ja Suomessa on useita globaaleja yrityksiä, jotka ovat sitoutuneet mahdollistamaan hiilineutraalin Suomen vuoteen 2035 mennessä. Digitalisaatio sekä kiertotalousosaaminen ovat Suomen vahvuuksia, jotka tukevat kokonaisvaltaisia hiilineutraaleja energiaratkaisuja.

Suomella on vahvuuksia myös terveysteknologiassa ja eritoten alan huippututkimuksessa muun muassa syövän, geenitutkimuksen ja neurologisten sairauksien ratkaisuisissa. Suomalainen osaaminen ja innovaatiot tarjoavat esimerkiksi digitaalisia ratkaisuja kansainvälisesti terveydenhoitoon. Suomessa kehitetään esimerkiksi kestäviä ja personoituja terveydenhoidon ratkaisuja.

Kansainväliset markkinat tarvitsevat innovaatioita kiertotalouden ratkaisuihin. Suomessa on johtavaa osaamista innovatiivisten biopohjaisten tuotteiden ja kiertotalouden teknologioiden kehittämisessä. Yhdessä Pohjoismaiden kanssa luomme merkittävän keskittymän kiertotaloudelle. Suomen kyvykkyyksillä ja innovatiivisilla ratkaisuilla on potentiaalia vaikuttaa merkittävä tavalla ympäristöhaasteiden sekä ilmastomuutoksen selättämiseen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Yksi syy Suomen pitkän aikavälin menestykseen on ollut modernit arvot ja asenteet oppia uusista ideoista, tuottaa ja ottaa käyttöön innovaatioita, sekä suhtautuminen kilpailun ja tuottavuuden lisääntymiseen. Suomi tarvitsee uusia ratkaisuja, joilla tuottavuus saamaan kasvuun. Ne maat, jotka ovat valmiita kehittämään ja ottamaan käyttöön uusia ideoita ja innovaatioita, ovat myös tuottavuuskasvun kärjessä.

Innovaatioympäristömme kehittäminen kansainvälisesti houkuttelevaksi on keskeinen tavoite. Tähän tarvitaan laajemmin sääntelyn ja verotuksen uudelleentarkastelua ja asennemuutosta. Suomalaista toimintaympäristöä on muutettava yrittäjämönteiseen ja kasvu- ja kokeiluhaluiseen suuntaan.

BUSINESS FINLANDIN PANOSTAMAT TULEVAISUUDEN KASVUMAHDOLLISUUDET OVAT (BUSINESS FINLANDIN TEEMASTRATEGIA 2023):

- Tuottavuutta digitalisaatiosta
- Kokonaisvaltainen terveys ja hyvinvointi
- Hiilineutraali ja kriisinkestävä energiajärjestelmä
- Kiertotalous ja nollahukka
- Virtuaalirajapintojen osallistavat ja immersiiiviset kokemukset

Tulevaisuuden liiketoimintaympäristöön vaikuttavat markkinamurrokset

Ilmastonmuutoksen hillinnästä sopeutumiseen

Energiamarkkinoiden murros kohti uusiutuvia energiamuotoja

Elinympäristöjen heikkeneminen ja biodiversiteetti-kriisi

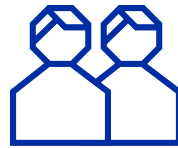
Kilpailu resursseista

Käänteinen globalisaatio ja hajautetut toimitusketjut

Yhteenkyttyvä ja digitaalinen maailma

Demografiset siirtymät

Arvomuutokset

Vallitsevien yhteiskunnallisten järjestelmien ja maailmanjärjestyksen epävakaudet

Jaettujen kokemusten ja luottamuksen hapertuminen

Työntekemisen ja työnjaon murrokset

Globaali tietämysvaje ja kilpailu osaajista

PITKÄN AIKAVÄLIN NÄKYMÄT HAASTAVAT TOIMINTAYMPÄRISTÖÄMME

Toimintaympäristöömme haastaa useat samanaikaiset kehityskulut sekä epävarmuustekijät. Viime vuonna kansainvälisen ennakointiverkoston kanssa toteutetussa analyysissä tunnistettiin 12 markkinamurrosta (ks.yllä), jotka muuttavat liiketoiminnan lainalaisuuksia pitkälle tulevaisuuteen. Samanaikaisesti näkyymiin vaikuttavat lyhyellä tähtämellä voimistuneet turvallisuusuhat, haastavat politiikkavalinnat vihreän siirtymän ja ener-

giatuotannon turvaamisen välillä, sekä sodan ja pandemian vaikutukset talouteen ja hyvinvointiin. Lyhyen ja keskipitkän aikavälin talous- ja geopoliittiset turvallisuushaasteet voivat sekä nopeuttaa, että hidastaa energiamurrosta ja ilmastotoimia, mutta pidemmällä tähtämellä kehityksen odotetaan jatkuvan kohti kokonaisuudessaan kestävämpää taloutta.

Pitkällä tähtäimellä huomiomme siirtyy ilmastonmuutoksen hillitsemisestä yhä enemmän myös sopeutumistoimiin, kun ilmaston lämpenemiseen liittyvät haittailmiöt tuntuvasti lisääntyvät. Maailma on siirtymässä eri tahdissa uusiutuviin energiamuotoihin sekä kohti joustavaa, tasapuolista ja turvallista energiajärjestelmää, joka vakauttaa geopoliittista haavoittuvuutta asteittain. Toisaalta, mikäli eurooppalaisen kriittisen omavaraisuuden vahvistamisessa epäonnistutaan, vihreä siirtymä voi myös lisätä riippuvuutta esimerkiksi Kiinasta, joka pitkälti kontrolloi esimerkiksi sähköautojen arvo- ja toimitusketjuja. Vaikka vuosikymmenemme alussa energiasiirtymä tulee kalliiksi, energiahintojen odotetaan vakautuvan mm. sääntelyn, ja vihreän vedyn teknologisten läpimurtojen sekä tuulivoiman lisääntymisen ansiosta.

Globaalilla tasolla on herätty yhä enemmän huoleen lajien ja luonnon monimuotoisuuden säilymisestä. Biodiversiteetin taloudellista ulottuvuutta pohditaan yhä enemmän ja luonnonympäristöjen rooli ja painoarvo hiilinieluina, suojelualueina sekä sopeuttavana tekijänä kasvaa. Muutos vaikuttaa maankäytön periaatteisiin. Esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa viheralueet ja luontoympäristö nähdään osana kriisinkestävää infrastruktuuria, joka antaa suojaa esimerkiksi äärimmäisten kuumuus- ja kuivuusjaksojen aikana.

Globaali painopiste muuttuu yhä enemmän moninapaiseksi, mahdollisesti yhä enemmän Yhdysvaltojen ja Kiinan väliseksi kahtia jakautuneeksi maailmaksi, missä taistellaan globaalin etelän huomiosta. Toisaalta moninapainen maailma ei lisää globaalia turvallisuutta, vaan kriisien riski kasvaa. Suomen näkökulmasta riskejä ja epävarmuuksia liittyy erityisesti Suomen tulevan Nato-jäsenyyden vaikutuksiin eri kauppakumppanuuksissa, erityisesti Kiinan ja muiden Aasian maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä toimitusketjujen muutoksiin. Kauppakumppanuuksia ohjaavat lainalaisuudet ovat lyhyessä ajassa saaneet puolustuspoliittisia ulottuvuuksia.

Osa markkinamurroksista, kuten kilpailu resursseista, ja globaali poliittinen blokkiutuminen tulevat vahvistumaan lyhyelläkin aikavälillä. Tämä johtaa kiertotalouden toimintamallien kysynnän kasvuun yhtenä ratkaisuna resurssitehokkuuteen ja materiaalien saatavuuteen. Kriittisten materiaalien korvaaminen ja geopoliittisten herkkyyksien tunnistaminen on erityisen tärkeä kysymys EU:ssa. Lyhyellä tähtämellä kansalliset intressit ja alueelliset tai paikalliset arvoketjut väistämättä korostuvat.

Digitaalisella rintamalla maailma jatkaa sekä yhteen kytkeytymistä, että geopoliittista eriytymistä. Maksujärjestelmissä ja asiointissa otetaan käyttöön uusia teknologiaratkaisuja ja uudenlaisia markkinapaikkoja.

Toiveikkaimmissa tulevaisuuskuviissa, kuten Web 3.0 –kehityksessä luodaan lohkoketjuteknologioiden ja tekoälyn avulla luottamuksellisia ja henkilökohtaisen datan hallintaan perustuvia pelisääntöjä verkon yhä laajentuville markkinapaikoille. Toinen keskeinen kehityskulku digitaalisella rintamalla liittyy metaversumin kehitykseen. Virtuaalisen ja fyysisen todellisuuden rajat alkavat sulautua myös muualla kuin pelien ja viihteen maailmassa. Teollisuudessa käytettävät sovellukset ovat jo edenneet käyttötapauksista laajempaan hyödyntämiseen ja näytöt metaversumin mullistavista vaikutuksista alkavat realisoitua myös muilla aloilla.

Digitalisaation edetessä myös uusia uhkia realisoituu geopolitiittisesti jakautuneiden pelisääntöjen ja datapolitiikkojen seurauksena. Hypersodankäynnin muodot ovat merkittävästi muuttaneet turvallisuustilannetta ja korostavat kyberturvallisuuden merkitystä. Digitaalisten taitojen merkitys korostuu globaalisti. Merkittävä haavoittuvuus on edelleen erityisesti digitaalisten valmiuksien ja taitojen hyvin epätasainen jakautuminen globaalisti ja myöskin Euroopan tasolla. Tämä teknologiavalmiuksien kuilu voi olla merkittävä kasvun ja innovaatiotoiminnan hidaste myös Suomessa.

SUOMI JA MUUT POHJOISMAAT MENESTYVÄT KANSAINVÄLISISSÄ VERTAILUISSA

Suomi on kolmas eurooppalaisessa innovaatiotoiminnan vertailussa Sveitsin ja Ruotsin jälkeen (European Innovation Scoreboard EIS 2022). WIPO:n innovaatioindeksillä mitattuna Suomi sijoittui viime vuonna yhdeksänneksi. Myös tässä vertailussa Sveitsi ja Ruotsi olivat kärkimaita (1. ja 3.).

Suomen vahvuudet EIS-vertailussa liittyvät IT-osaamiseen ja -koulutukseen, pk-yritysten innovaatioyhteistyöhön ja elinikäiseen oppimiseen. Suhteelliset heikkoudet liittyvät luonnonvarojen ja materiaalien käyttöön, t&k-toiminnan matalaan julkiseen tukeen, korkea-asteen koulutukseen sekä korkean ja korkean keskitason teknologian tuotteiden vientiin. WIPO:n innovaatiovertailussa Suomen vahvuudet liittyvät mm. VC-rahoitukseen, tutkijoiden määrään ja patentointiin. Heikkoudet liittyvät mm. työn tuottavuuteen ja ulkomaisiin suoriin sijoituksiin.

Pohjoismaat sijoittuvat monissa vertailuissa maailman kärkeen ja esimerkiksi Tanska on vahvistanut sijoitustaan vertailujen kärkisijoilla. IMD:n kilpailukykyvertailussa Suomi kipusi top-10-listalle sijalle 8. Suomi on viimeksi yltänyt 10 kärkimaan joukkoon vuonna 2009, jolloin Suomi oli sijalla 9. Pienet avotaloudet dominoivat listaa – Tanska nousi vertailun kärkimaaksi, Sveitsi oli toinen ja Singapore 3. Myös Ruotsi ja Norja mahtuvat top-10-listalle. Vertailussa on neljä ulottuvuutta (talouden menestys, hallinnon tehokkuus, liike-elämän tehokkuus ja infrastruktuuri), joista Suomi sijoittuu parhaiten infrastruktuurissa (4.). Liike-elämän tehokkuuden osalta Suomen sijoitus parani merkittävästi edellisvuodesta (nyt 5., vuotta aiemmin 12.). Maailmanpankin tuoreimmassa Ease of Doing Business -vertailussa Suomen sijoitus oli 20. Kärkimaat olivat Uusi-Seelanti, Singapore ja Hongkong.

SUOMI KV. VERTAILUISSA

	SUOMI	RUOTSI	TANSKA	NORJA
IMD: World Competitiveness 2022	8	4	1	9
The World Bank: Ease of Doing Business 2020	20	10	4	9
WIPO: Global Innovation Index 2022	9	3	10	22
EU: European Innovation Scoreboard 2022	3	2	4	7
EU: The Digital Economy and Society Index (DESI)	1	4	2	.
IMD: World Digital Competitiveness 2021	7	3	1	12
SolAbility: The Sustainable Competitiveness Index 2021	2	1	4	5
INSEAD: The Global Innovation Index 2021	8	5	3	7

- Myös digitaalista kehitystä arvioivissa vertailuissa Suomi on edelleenkin parantanut asemiaan. EU-maat kattavassa DESI-vertailussa Suomi nousi ykköseksi vuonna 2022. Suomi on vertailun kärkimää inhimillisessä pääomassa ja digitaaliteknologian integraatiossa sekä sijoittuu toiseksi digitaalisissa julkisissa palveluissa. IMD:n digitaalisen kilpailukyvyn vertailussa Suomi on 7. Vertailun kärjessä ovat Tanska, Yhdysvallat ja Ruotsi.
- Suomen kestävä kilpailukyky on maailman toiseksi paras Ruotsin jälkeen (SolAbility, The Global Sustainable Competitiveness Index 2022).
- INSEAD:in Talent Competitiveness -vertailussa Suomi on sijalla 8. Kärkimaat ovat Sveitsi, Singapore ja Tanska.
- Bloombergin innovaatioindeksin (2021) mukaan Suomi on maailman 8. innovatiivisin maa. Kärkimaat olivat Etelä-Korea, Singapore ja Sveitsi.
- Global Startup Ecosystem 2022 -raportti (GSER) listaa maailman parhaat startup-ekosysteemit. Helsingin seutu on globaalissa vertailussa jaetulla sijalla 31. ja Euroopassa sijalla 4. Globaalilla listalla Helsingin seudun rankkaus parani yli 20 sijaa vuotta aiemmasta.
- Suomi on maailman onnellisin maa viidettä kertaa peräkkäin (The World Happiness Index 2022). Lisäksi Suomi on maailman vakain valtio (Fragile States Index 2022).

BUSINESS FINLANDIN VAIKUTTAVUUSARVIOINTI PERUSTUU **TUTKITTUUN TIETOO**N

Business Finland on innovaatiokentän pelinrakentaja. Strategiamme on luoda Suomeen elinvoimaista liiketoimintaa ja olla rakentamassa maailman parasta innovaatioympäristöä.

Innovaatiotoiminnan vaikutusten arvioinnilla ja mitaamisella selvitetään julkisen tutkimus-, kehitys ja innovaatorahoituksen hyötyjä yrityksille, toimialoille ja koko kansantaloudelle. Julkisen rahoituksen vaikutusten arviointi on tullut yhä tärkeämmäksi, kun julkisen rahoituksen tehokkuusvaatimukset ovat kasvaneet. Arviointituloksia ja ennakoivaa arviointia hyödynnetään myös aiempaa enemmän innovaatiopolitiikan suunnittelu- ja kehitystyössä.

Kansainvälisen vertailun mukaan Suomessa on OECD-maiden parhaat arviointikäytännöt (Jacob et al. 2015). Seuraavina olivat Sveitsi, Kanada, ja Yhdysvallat. Suomi on noussut vertailussa merkittävästi, sillä vuonna 2002 Suomi oli sijalla 12. Tekesillä ja Business Finlandilla on ollut merkittävä rooli arviointitoiminnan kehittämisessä Suomessa.

Business Finlandin toiminnan vaikutuksista on paljon tutkittua tietoa. Suurin osa maailmalla menestyneistä suomalaisista kasvuyrityksistä on Business Finlandin asiakkaita. Tämä osoittaa julkisen rahoituksen hyvää osumatarkkuutta: Business Finland on saanut aikaan suuren vaikutuksen pienellä panoksella.

RAHOITAMME TUTKIMUKSIA
KEHITYS- JA INNOVAATIO-
DIMENTIAA.
Innovaatiot ovat tutkitusti tärkein kasvun lähde.

UEMME VIENTIÄ JA
ANSAINVÄLISTYMI
Suomi on riippuvainen viennistä
kansainvälistyminen on tärkeää
kansantaloudelle.

BUSINESS
LAND

INV
Ulkom
ja kum
kansai

EDIS
SUO
Matkai
kansar
hyödyt

2000-luvulla Tekesin ja Business Finlandin tuloksista ja vaikutuksista on tehty lähes sata arviointia. Näitä ovat ohjelma-arvioinnit, yhteiskunnalliset vaikuttavuuden arvioinnit päämääristä ja erityyppiset instrumenttien arvioinnit, kuten nuorten innovatiivisten yritysten rahoitus NIY ja kansainvälistymisen kasvupaketti.

Suomessa tehdään kansainvälisesti vertailtuna runsaasti julkisen t&k-rahoituksen tutkimusta (Ylhäinen et al. 2016). Vertaisarvioituissa tieteellisissä julkaisuissa Suomi on toisella sijalla Saksan jälkeen. Esimerkiksi Ruotsiin verrattuna Suomea koskevia julkaisuja on seitsemän kertaa enemmän. Lisäksi suomalainen tutkimus on laadukasta, koska tutkimukset on julkaistu kansainvälisesti korkealaatuisissa julkaisuissa.

Korkeaa tasoa selittää kolme seikkaa: 1) aiheeseen kohdistuva kansallinen mielenkiinto, 2) aineistojen hyvä laatu ja saavutettavuus erityisesti Tilastokeskuksen yritystukitietokannan ja tutkimuslaboratoriojärjestelyn kautta sekä 3) Tekesin ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kautta kanavoitu rahoitus. Vaikka tutkimusrahoitus on tapahtunut Tekesin ja TEM:n kautta, niin tutkimus näyttää tulosten valossa vähintään yhtä kriittiseltä ja riippumattomalta kuin muu kansainvälinen tutkimus.

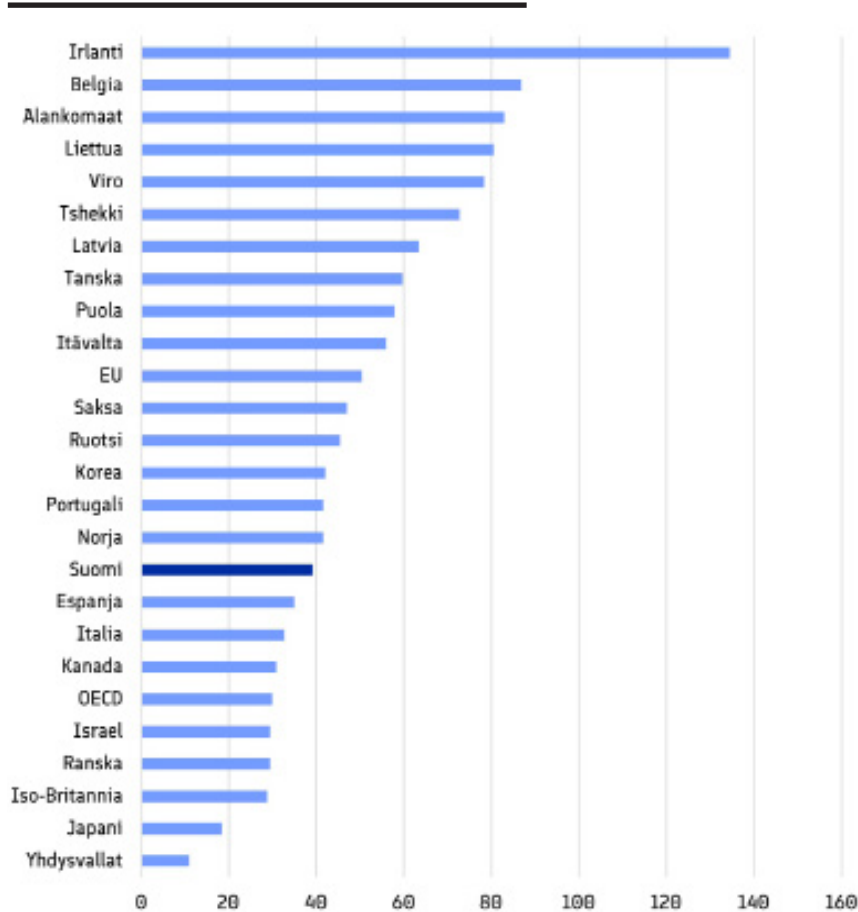
TALOUDEN KASVU ON PERUSEDELLYTYKSEN YHTEISKUNNAN HYVINVOINNILLE

Business Finlandin tavoitteena on, että Suomi on tuottava talous. Tämä perustuu suomalaisten tuotteiden ja palveluiden korkeaan nettoarvoon, positiiviseen vaihtotaseeseen ja korkeaan työllisyysasteeseen. Yhteiskunnan näkökulmasta tavoitteena on, että Business Finlandin rahoituksen ja palvelujen kautta syntyy uusia ideoita, jotka lisäävät suomalaisten tuotteiden ja palveluiden arvonlisäystä ja kokonaistuottavuus kasvaa. Tällöin syntyy uusia korkean lisäarvon aloja ja työpaikkoja, jotka lisäävät työn tuottavuutta (BKT/työtunti). Yksityisen sektorin arvonlisäyksen kasvattaminen parantaa Suomen talouden BKT:tä ja tämä positiivinen kierre lisää yksityisen sektorin osuutta Suomen BKT:stä.

Tukemalla asiakkaiden vientitulojen kasvua Business Finland edistää osaltaan positiivista vaihtotasetta kansallisella tasolla. Lisäämällä suomalaisten yritysten palkkojen kertymistä Business Finland auttaa parantamaan työllisyysastetta Suomessa. Yhteiskunnan tavoitteen asetannassa on syytä muistaa, että Business Finland on yksi toimija muiden joukossa ja muiden toimijoiden teot ja talouden mikro- ja makrotaloudelliset muutokset vaikuttavat näiden tavoitteiden toteutumiseen. Vaikutukset yhteiskunnalliseen muutokseen toteutuvat moninaisten vaikuttavuuspolkujen kautta, jotka eivät ole suoraan todennettavissa.

SUOMESSA VIENNIN OSUUS BKT:STÄ ON JÄÄNYT JÄLKEEN VERRATTUNA MUIHIN PIENIIN JA EDISTYNEISIIN AVOTALOUKSIIN

VIENNIN OSUUS BKT:STÄ VUONNA 2021, %,
Lähde: OECD 2023

KANNUSTEET VIENTIVETOISELLE KASVULLE ON LUOTAVA UUSIEN INNOVAATIOIDEN KAUTTA

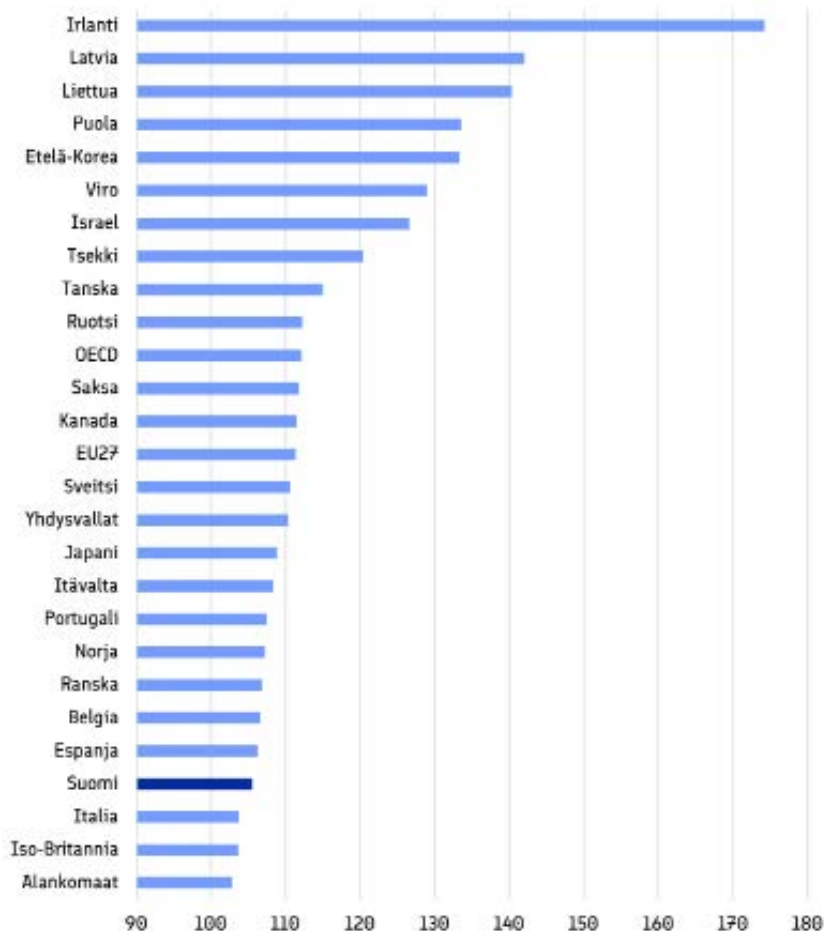
Suomella on lukuisia haasteita 2020-luvulla. Pitkälle kehittynyt, mutta pieni ja syrjäinen markkina-alue tarvitsee uusia ratkaisuja, jotta vientimarkkinoilla menestytään. Suomi sopii testbediksi ja digitaalisuutta hyödyntäväksi alustaksi, mutta yritysten on haettava kasvua globaalisti markkinoilta. Siksi yritysten on ryhdyttävä vientitoimintaan aikaisessa vaiheessa kasvun turvaamiseksi.

Suomessa korkean teknologian viennin väheneminen, vientitoiminnan kapeus ja vientiyritysten vähäinen määrä asettavat uusia haasteita. Lisäksi niin sanottuja keskisuuria ”Mittelstand”-yrityksiä tarvittaisiin lisää Suomeen. Vaikeudet talouden monipuolistamisessa ovat tuttuja haasteita myös muissa pienissä avotalouksissa, mutta vienti näissä maissa on kasvanut Suomea ripeämmin.

Vientivetoisen kasvun aikaansaamiseksi tarvittaisiin lisää radikaaleja innovaatioita, jotta liiketoiminnan innovaatiot keskittyisivät enemmän suurten hyppyjen saavuttamiseen. Pienten ja keskisuurten yritysten roolia kansainvälisessä t&k- ja innovaatiotoiminnassa tulisi myös parantaa, jolloin luotaisiin t&k-vetoisia ideoita hyödyntäviä globaaleja verkostoja. Siksi tutkimus- ja innovaationeuvoston tavoitteena onkin kasvattaa radikaalisti Suomen t&k- ja innovaatiotoimintaa vuoteen 2030 mennessä.

TYÖN TUOTTAVUUDEN KASVU KANSANTALOUDESSA VUOSINA 2010-2021

TYÖN TUOTTAVUUDEN KASVU KANSANTALOUDESSA VUOSINA 2010-2021
(BKT PER TYÖTUNTI, KIINTEIN HINNOIN), 2010=100
Lähde: OECD Productivity Statistics, 2023

Hyvä vientikehitys lisää työllisyyttä niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla, joka perustuu yritysten tuottavuuden kasvuun. Kilpailukyvyin vahvistuminen lisää investointeja Suomeen ja takaa hyvinvointivaltiomme toimintakyvyn. Näin voimme pitää yllä laadukasta koulutusta, päivähoitoa, vanhuspalveluja ja luoda nuorille etenemisen mahdollisuuksia.

SUOMI TARVITSEE UUSIA KILPAILUETUJA TUOTTAVUUDEN PARANTAMISEKSI

Nykyisen hallitusohjelman mukaan viennin kasvu luo tilaa kotimaisen kysynnän ja työllisyyden kestäväälle kasvulle. Hallituksen tavoitteena on reaalisen kilpailukyvyin ja kustannuskilpailukyvyin turvaaminen, päätöksenteon vakaus ja ennakoitavuus sekä viennin pohjan laajeneminen uusiin yrityksiin, toimialoille ja markkinoille ja jalostusarvon nostaminen.

SUOMESSA ON INVESTOITU TALOUSKASVUN KANNALTA VÄÄRIIN ASIOIHIN

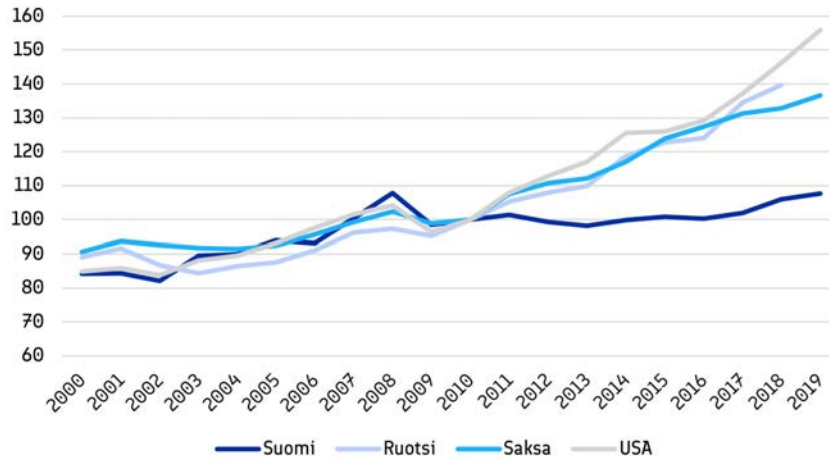
Suomessa tuottavuuden kasvu on jatkunut hitaana vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen, kun vastaavasti monissa muissa maissa, kuten Ruotsissa, Saksassa ja Yhdysvalloissa, tuottavuus on kasvanut. Yleinen näkemys on, että tämä johtuu elektroniikka-alan haasteista, mutta myös muilla aloilla on tuottavuuden kasvu ollut hidasta.

Prof. Matti Pohjola kartoittaa raportissaan (2020) hitaan tuottavuuskasvun syitä Suomessa. Raportin mukaan Suomen kansantalouden suurin ongelma on kilpailijamaita alempi työn tuottavuus. Eritoten t&k-investointien väheneminen ja ICT-investointien kasvun hidastuminen ovat heikentäneet työn tuottavuuden kasvua Suomessa. Suomi ei ole siten pystynyt hyödyntämään kilpailijamaiden tavoin teknologian kehitystä ja ICT-investointeja.

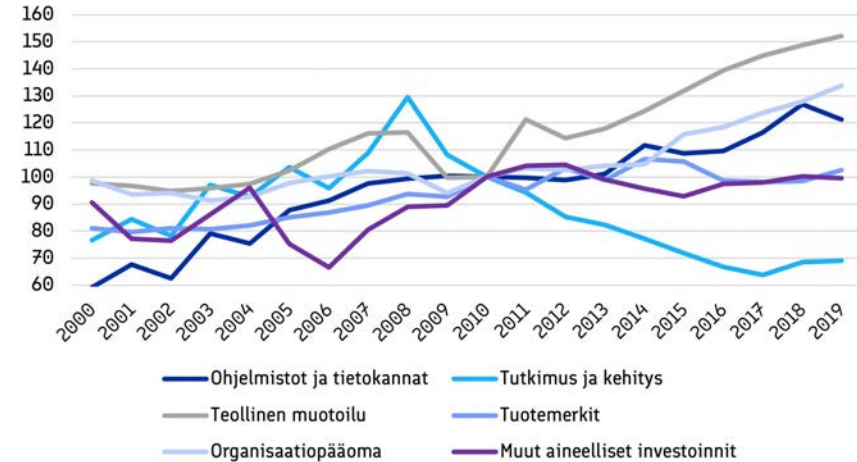
Esimerkiksi Ruotsin parempi tuottavuuden kasvu verrattuna Suomeen on syntynyt palvelualoilla - erityisesti tietointensiivisissä palveluissa. Raportissa korostetaan, että teknologian murros ja kansantalouden rakennemuutos antavat uuden mahdollisuuden, jossa innovaatiopolitiikkaa olisi vahvistettava.

Pohjolan mukaan Suomessa on investoitu väärin asioihin talouskasvun näkökulmasta. Tuottavuuden ajateltiin syntyvän hintakilpailukyvästä ja uuteen kasvuun ei panostettu. Yritykset jakoivat voitot osinkoina omistajille, kun olisi pitänyt panostaa uusiin tuotteisiin ja palveluihin tutkimuksen ja tuotekehityksen kautta. Tarvitaan siis kasvukilpailukykyä eli panostuksia aineettomiin investointeihin ja eritoten digitaalisiin palveluihin. Uusien ideoiden kasvuvauhti on hiipunut myös globaalisti ja niitä on vaikeampi tuottaa. Silloin entisestään on tarve uudelle t&k-toiminnalle (HS Visio 4.2.2023)

Aineettoman pääoman kasvu yksityisellä sektorilla on Suomessa jäänyt jälkeen kilpailijamaista, 2010=100, kiintein hinnoin
Lähde: EUKLEMS-INTANProd, 2023

Aineettoman pääoman kasvu Suomessa yksityisellä sektorilla on painottunut teolliseen muotoiluun, ohjelmistoihin ja organisaatiopääomaan, 2010=100, kiintein hinnoin
Lähde: EUKLEMS-INTANProd, 2023

AINEETON PÄÄOMA ON TUOTTAVUUDEN TÄRKEIN LÄHDE

Kehittyneissä kansantalouksissa tuottavuuden kasvu perustuu entistä enemmän aineettomiin investointeihin, kuten osaamiseen, tietoon ja innovaatioihin. Hyvä tuottavuuden kasvu yksityisellä sektorilla on tuonut myös suomalaisille vaurautta ja kykyä rahoittaa hyvinvointipalvelujamme.

Uudistuvissa kansantalouksissa syntyy jatkuvasti uusia innovaatioita aineettomien investointien kautta. On kansainvälistä tutkimusnäyttöä siitä, että näiden kansantalouksien yritykset pystyvät tekemään tuottoja hyödyntämällä koko kansatalouden investointeja aineettomaan pääomaan.

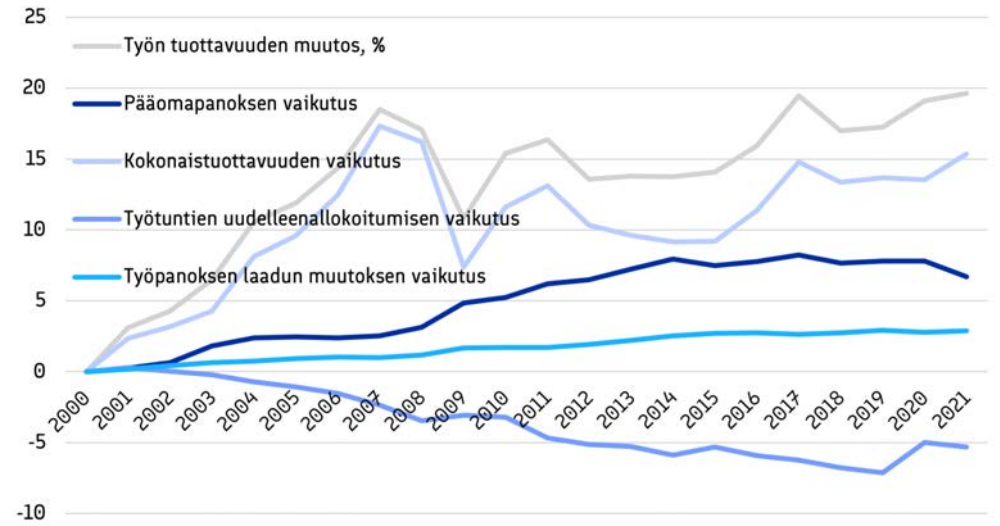
Aineettoman pääomalla on suuri merkitys kokonaistuottavuuteen. Aineeton pääoma leviää menneiden ja

uusien innovaatioiden kautta, koska niiden ominaisuuksia kopioidaan ja omaksutaan laajasti yritysten ja toimialojen välillä kansantaloudessa. Tutkimusten mukaan noin viidesosa aineettoman pääoman kasvusta näkyy kokonaistuottavuuden kasvuna. Vastaavasti aineettomaan pääoman kasvuun vaikuttaa ulkoisvaikutusten leviäminen. (Corrado et al, 2022)

Suomella on tässä kokonaisuudessa kiinnikurottavaa kilpailijamaihin nähden. Kilpailijamaissa aineeton pääoma on tasaisesti kasvanut suhteessa Suomeen 2010-luvulla. Erityisesti investoinnit t&k-toimintaan ja brändien kehittämiseen ovat heikentyneet selvästi. Vain investoinnit teolliseen muotoiluun ovat kehittyneet Suomessa nopeammin kuin Ruotsissa, Saksassa ja Yhdysvalloissa.

Suomessa ideoiden kasvu on pysähtynyt. Kokonaistuottavuudella mitataan ns. ideoiden lisääntymistä kansantaloudessa. Lähde: Tuottavuustutkimukset, Tilastokeskus 2023

Suurin osa on muodostunut t&k-pääomasta, mutta 2010-luvulla kasvu on hidastunut ja t&k-investointien supistumisen takia kääntynyt laskuun. Myös ICT-pääoman kasvu-kontribuutio on poikkeuksellisen heikkoa Suomessa. Lähde: Tuottavuustutkimukset, Tilastokeskus 2023

Samaan aikaan Suomessa kokonaistuottavuuden kasvu on hyytynyt. Yhtenä näkökulmana kokonaistuottavuuden eroihin maiden välillä on esitetty, että tuottavuuden ulkoisvaikutukset aineettomiin investointeihin määrääntyvät kunkin maan innovaatiojärjestelmän kautta, jolloin tuottavuuden kasvuun vaikuttavat myös innovaatiopolitiikan luonne, kilpailun intensiteetti ja sääntely, immateriaalioikeudet ja niiden täytäntöönpano, lainsäädäntö, ja digitaalisuuden aste. Lisäksi digitalisaation kehityk-

sessä on mukana aineettoman pääoman muotoja mm. datan käyttö ja ohjelmistokoodit, joita pidetään yleensä liikesalaisuuksina ja ne ovat vaikeasti kopioitavissa. Digitaalisuus on lisännyt näiden investointien osuutta, mikä vastaavasti heikentää mekanismeja, jotka lisäävät aineettoman pääoman tuottoja. Joka tapauksessa globaali uusien ideoiden ja teknologioiden diffuusio on vähentynyt 2000-luvun alusta lähtien.

JULKISEN INNOVAATORAHOITUKSEN TAVOITTEENA ON VAIKUTTAA ELINKEINOELÄMÄN PITKÄN AIKAVÄLIN UUDISTUMISEEN JA RAKENNEMUUTOKSEEN.

JULKINEN T&K- JA INNOVAATORAHOITUS TUKEE PITKÄN AIKAVÄLIN KASVUA

Pitkän aikavälin talouskasvu Suomessa turvataan panostamalla kasvukilpailukykyyn. Tämä tarkoittaa elinkeinoelämän kykyä kasvaa kestävästi ja tuottaa yhä korkeampi elintaso tuottavuuden parantamisen kautta. Tuottavuus syntyy yrityksissä, kun ne panostavat innovoinnin edellytyksiin ja kannustimiin. Julkinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus jakaa riskiä uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Lisäksi julkinen rahoitus on katsottu erityisen perustelluksi, koska yritykset eivät muuten panosta riittävästi t&k- ja innovaatiotoimintaan. Näistä syistä julkinen t&k- ja innovaatorahoitus vaikuttaa yritysten kyvykkyyksiin, kasvuun ja kansainvälistymiseen ja siten parantaa kasvukilpailukykyä.

Julkisen rahoituksen yhtenä päämääränä on vaikuttaa elinkeinoelämän pitkän aikavälin uudistumiseen ja rakennemuutokseen. Elinkeinoelämän uudistumisen tavoitteena on, että tutkimuksen ja kehitystyön sekä innovaatiotoiminnan avulla yritysten tuottavuus kasvaa. Tällöin yritykset voivat entistä paremmin kehittää laadukkaita ja menestyviä tuotteita sekä kotimaahan että globaaleille markkinoille.

Lukuisat tahot ovat kiinnittäneet huomiota t&k- ja innovaatiotoiminnan tärkeyteen ja kasvattamiseen kilpailijamaiden tasolle. Kestävän kasvun työryhmän mukaan julkisen T&K-rahoituksen hyödyt tuottavuuden parantamisessa riippuvat ratkaisevasti innovaatiopanosten tehokkaasta kohdentamisesta, kyvystä vivuttaa yksityistä

T&K-toimintaa ja yritysten kyvystä muuttaa innovaatiot investointien kautta tuotannoksi Suomessa. Työryhmä korostaa yrityslähtöisen soveltavan tutkimuksen avustusmuotoista rahoitusta. Kasvatavat resurssit tulee ensisijaisesti kohdistaa TKI-toimintamme kansainvälisen kilpailukyvyn nostamiseen. Lisäksi ehdotetaan, että skaalausvaiheen rahoitus turvataan myös RRP-rahoituksen eli Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanon jälkeen. Kestävän kasvun kannalta tärkeille kehityville osaamis-, innovaatio- kuin liiketoimintavetoisille ekosysteemeille tarvitaan niin lisää panostamista kuin pitkäjänteisyyttäkin. Strategisena tavoitteena tulee myös olla siirtyminen TKI-toiminnassa inkrementaalista kehittämisestä kohti radikaalimpia innovaatiota (TEM 2022).

Kansliapäälliköiden viestit uudelle hallitukselle korostavat muun muassa tuottavuuden ja t&k-investointien merkitystä. Raportissa todetaan, että vaikeinakin aikoina tuottavuuden kasvu tulee saada vauhtiin ja silloin on pidettävä kiinni tavoitteesta, että kasvatetaan tutkimus- ja kehittämismenojen osuus 4 %:iin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittävää lisäystä julkisiin T&K-panostuksiin (noin kolmannes T&K-panostuksista) sekä tehokkaampia kannusteita yksityisten T&K-investointien lisäämiseksi (VNK 2023).

Teknologianeuvottelukunta asetti tavoitteeksi, että Suomi on vuonna 2030 maailman menestynein ja tunnetuin teknologian kehittämisestä ja hyödyntämisestä

hyvinvointia ammentava maa (VM 2021). Lisäksi tuottavuuslautakunnan raportissa mainitaan, että tuottavuuden kasvattamiseksi talouspoliittisena keinona voidaan käyttää julkisen t&k-rahoituksen lisäämistä tai toimia, jotka lisäävät yritysten t&k-kannusteita. Raportissa mainitaan myös, että yritykset eivät tarvitse t&k-panostuksia vain uuden teknologisen tiedon synnyttämiseen, vaan myös muualla syntyneen teknologian omaksumiseen tuottavuutta vahvistavalla tavalla (VM 2020).

Parlamentaarinen TKI-työryhmä on etsinyt ratkaisuja sekä yksityisen että julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen pitkäjänteiseen kasvattamiseen. T&k-rahoituksen nostamiseksi on säädetty t&k-rahoituslaki ja laadittu lakisääteinen kehyskautta pidempi T&K-rahoituksen suunnitelma (ks. esim. VN 2021). Ratkaisut t&k-rahoituksen kasvattamiseksi ovat tärkeitä Suomen tulevan hyvinvoinnin ja vaurauden kannalta.

Julkisen t&k- ja innovaatorahoituksen rooli Suomen innovaatiolähtöisessä uudistumisessa on ollut merkittävä. Tekes on ollut rahoittamassa yli 70 prosenttia Suomessa syntyneistä yleisesti tunnistetuista innovaatioista vuodesta 1985 alkaen (Van Der Have, 2021).

Julkisen innovaatorahoituksen keskeisenä päämääränä on vaikuttaa elinkeinoelämän pitkän aikavälin uudistumiseen ja rakennemuutokseen. Elinkeinoelämän uudistumisen tavoitteena on, että tutkimuksen ja kehitystyön sekä innovaatiotoiminnan avulla yritysten tuottavuus kasvaa.

KANNUSTEET JULKISELLE T&K- JA INNOVAATORAHOITUKSELLE

Tärkeimmät kannusteet julkiselle t&k- ja innovaatorahoitukselle ovat markkinapuute, ulkoisvaikutukset ja systeemipuute sekä uusien ideoiden tuottaminen.

1. Markkinapuute

- Rahoituksessa on olemassa selkeä markkinapuute aloittavien kasvuyritysten kohdalla. Ne eivät saa markkinaehtoista rahoitusta eivätkä yksityisiä pääomasijoituksia siemen- ja aloitusvaiheessa, koska riskit ovat liian korkeat ja tuotto-odotukset liian kaukana tulevaisuudessa.
- Markkinaehtoisesti toimivilla rahoittajilla ei ole lähtötietoja riskin arviointiin uusien yritysten, yrittäjien ja innovaatioiden suhteen. Silloin ne varmuuden vuoksi liioittelevat riskien suuruutta, jolloin myös kohtuullisen riskin projekteja jää rahoittamatta tai rahoitus hinnoitellaan kohtuuttoman kalliiksi.
- Kansainväliset vertailut osoittavat, että ne yritykset menestyivät parhaiten, jotka olivat saaneet kohtuullisesti julkista rahoitusta sekä merkittävästi yksityistä rahoitusta.

2. Ulkoisvaikutukset

T&k- ja innovaatiotoiminnan mahdolliset positiiviset ulkoisvaikutukset ovat tärkeä perustelu julkiselle tuelle. (Bloom, Schankerman ja Van Reenen 2013).

- Tutkimukseen, tuotekehitykseen ja osaamiseen panostavista yrityksistä yli puolet hyödyistä tulee yhteiskunnalle ja kansantaloudelle ulkoisvaikutuksina, kun syntyvä tieto siirtyy eri tavoilla muiden hyödyksi.
- Tieto leviää yhteiskunnassa työntekijöiden vaihtaessa työpaikkaa, yritysten tehdessä yhteistyötä innovaatiotoiminnassa, liiketoiminnan kumppanuus- ja arvoverkostoissa sekä yleisemmin uusien innovaatioiden rakentua kumulatiivisesti aiempien innovaatioiden varaan.
- Julkisella toimijalla on tässä tärkeä rooli, koska yrityksiä kannattaa aktivoida t&k- ja innovaatiotoimintaan yhteiskunnan kokonaisuhyötyjen näkökulmasta.

3. Järjestelmäpuute

Yhtä lailla tärkeä perustelu on innovaatiojärjestelmän kokonaisuuden tai ”ekosysteemin” pitkäjänteinen kehittäminen. Julkista rahoitusta motivoi myös kansakuntien väliseen kilpailuun liittyvä strateginen ajattelu – jos ja kun monikansallisesti toimivien yritysten toiminnoilla on lukuisia vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja, maat kilpailevat erityisesti työntensiivisistä ja korkeapalkkaisesta innovaatiotoiminnasta.

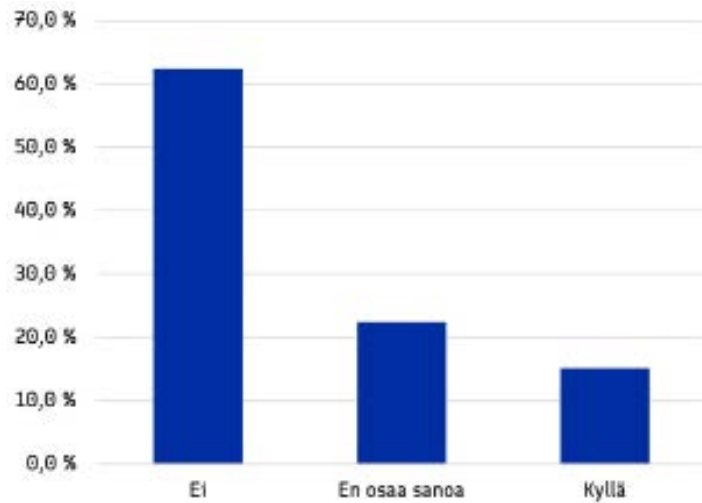
- Verkostoitumis- ja järjestelmäpuutteen näkökulmasta toimijat tarvitsevat tarpeeksi toimivan ja laajan verkoston, jotta sillä olisi vaikutusta kansantalouden kehittymiseen.
- Tämä pätee erityisesti pienissä avotalouksissa kuten Suomessa, jossa on pienet kotimarkkinat ja talouskasvu perustuu vientiin.
- Monet innovaatiot ovat luonteeltaan systeemisiä, ja vaativat tuekseen täydentäviä innovaatiota, infrastruktuuria tai tuotteita. Tämä edellyttää koordinoitua, joka onnistuu vain harvoin puhtaasti yksityisten toimijoiden yhteistyönä.

4. Talouskasvu ja uudet ideat

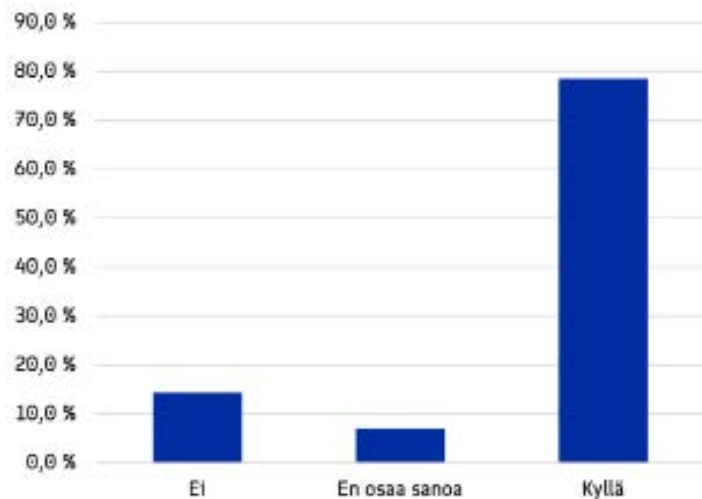
Taloustieteen nobelistin 2018 Paul Romerin mukaan uudet ideat ja innovaatiot määrittävät kansantalouden kasvuasteen (BKT)

- Markkinat toimivat puutteellisesti, koska markkinoilla syntyy liian vähän ideoita
- Julkisilla interventioilla voidaan tuottaa lisää ideoita - niiden tulee olla kohdennettuja, jotta ne tehostavat markkinoita (markkinapuute, ulkoisvaikutukset) ja lisäävät talouskasvua. (Romer, 2000)
- Valtion pitää tukea tutkimusta ja tuotekehitystä sekä kehittää eri instituutioiden välistä toimintaa (järjestelmäpuute) uusien ideoiden kehittämisen turvaamiseksi.

PROJEKTI OLISI TOTEUTETTU ILMAN TEKES/ BUSINESS FINLAND-RAHOITUSTA

YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN MÄÄRÄ TAI MONIALAISUUS KASVOI TEKES/BUSINESS FINLAND-RAHOITUKSEN VAIKUTUKSESTA

JULKINEN T&K- JA INNOVAATIORAHOITUS ON MENESTYKSEN EDELLYTYS

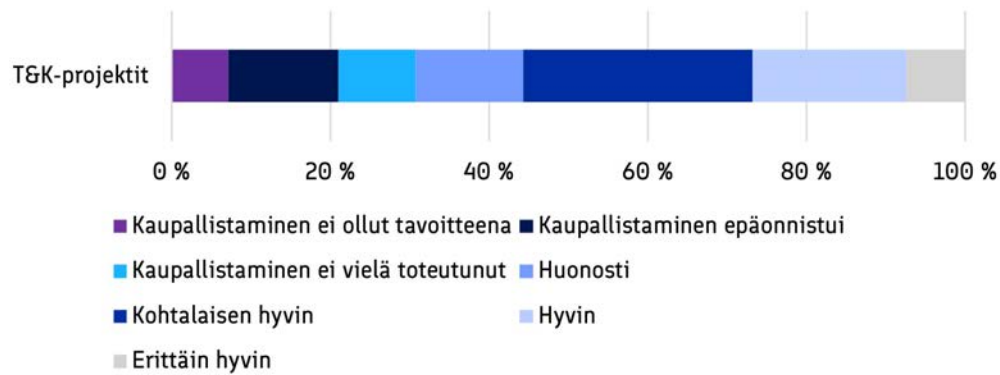
Julkisella tutkimus- ja kehitysrahoituksen vaikutukset voivat olla monenlaisia. Yksinkertaisimmillaan kyse voi olla siitä, että t&k-hanke olisi jäänyt kokonaan toteuttamatta ilman julkista rahoitusta. Toiseksi julkinen t&k-rahoitus voi vaikuttaa yrityksen omiin t&k-panostuksiin niitä lisäävästi. Kolmanneksi julkinen t&k-rahoituksella voi olla ohjaava vaikutus yritysten tai tutkimuslaitosten käyttäytymiseen ja toimintatapoihin. Neljänneksi julkinen t&k-rahoitus vaikuttaa yrityksen tuotoksiin ja liiketoiminnan tuloksiin ja yhteistyöhön, ja sitä kautta yritysten menestymiseen.

T&k-projekteista tehdään jälkikysely, kun projektin päättymisestä on kulunut kolme vuotta. Kuvioissa on 686 projektiotoksen tulokset vuosina 2020–2021 päättyneistä tutkimus- ja tuotekehityksen projekteista. Tulosten mukaan yli 60 % yrityksistä koki, että projektia ei olisi toteutettu ilman Tekesin rahoitusta. Yhteistyökumppaneiden määrä kasvoi rahoituksen vaikutuksesta lähes 80 %:ssa projektissa. T&k-asiakkaista 56 % koki kaupallistamisen onnistumiseen. Projektien laajempia vaikutuksia elinkeinoelämään eli ulkoisvaikutuksia olivat erityisesti alihankintasuhteiden lisääntyminen, tiedon saaminen t&k-verkostosta ja yhteistyösuhteiden lisääntyminen.

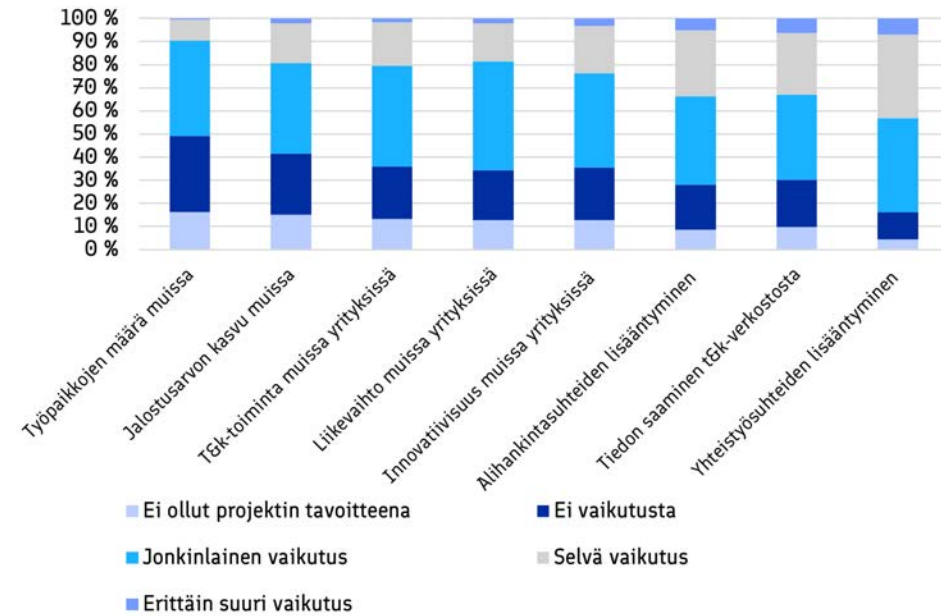

MITEN HYVIN PROJEKTILLE ASETETUT KAUPALLISTUMISEEN LIITTYVÄT TAVOITTEET ON TOISTAISEKSI SAAVUTETTU?

PROJEKTIN LAAJEMMAT VAIKUTUKSET ELINKEINOELÄMÄÄN (ULKOISVAIKUTUKSET)

BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMAT YRITYKSET LISÄSIVÄT VIENTIÄ JA JALOSTUSARVOA

Business Finland seuraa rahoittamiensa projektien tuloksia projektin päättymisvaiheessa ja kolme vuotta projektin päättymisen jälkeen. Tulokset osoittavat, että rahoitettujen kasvuhakuisten yritysten projektien valinta on onnistunut. Business Finlandin rahoittamien kansainvälistä kasvua hakevien pk-yritysten liikevaihto kasvoi 20 % kun muissa vastaavissa pk-yrityksissä liikevaihto kasvoi 5 % vuosina 2018–2021 (Vertailuyritykset: teollisuus, informaatio- ja liike-elämän palvelut). Jalostusarvo Business Finlandin rahoittamissa pk-yrityksissä lisääntyi 24 % kun vastaavissa pk-yrityksissä jalostusarvo kasvoi keskimäärin 8 %. Rahoitettujen pk-yritysten vienti kasvoi yli 1,5 miljardia euroa vuodesta 2018 vuoteen 2021 (kasvua 29 %) ja viennin osuus liikevaihdosta oli 38 % vuonna 2021. Tarkastelussa mukana olivat yritykset, joiden projektit päättyivät vuosina 2015–2018, yhteensä 5700 yritystä.

VUONNA 2022 PÄÄTTYNEIDEN BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMIEN PROJEKTIEIN TULOKSENA SYNTYI

1663

uutta tai parannettua prosessia,
palvelua tuotetta tai sovellusta

639

patenttia tai patenttihakemusta

383

opinnäytettä

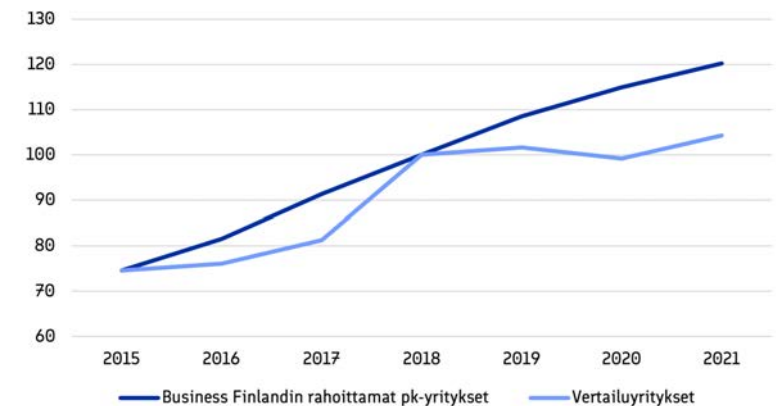
LIKEVAIHTO KASVOI BUSINESS FINLANDIN
RAHOITAMISSA PK-YRITYKSISSÄ
20 PROSENTTIA, KUN PK-YRITYKSISSÄ
KESKIMÄÄRIN KASVUA KERTYI 5 %
VUOSINA 2018–2021.

JALOSTUSARVO BUSINESS FINLANDIN
RAHOITAMISSA PK-YRITYKSISSÄ
LISÄÄNTYI **24 PROSENTTIA**, KUN PK-
YRITYKSISSÄ KESKIMÄÄRIN KASVUA
KERTYI 8 % VUOSINA 2018–2021.

Aineistolähde: Business Finlandin oma analyysi
Aineisto: Asiakastieto Oy ja Tilastokeskus

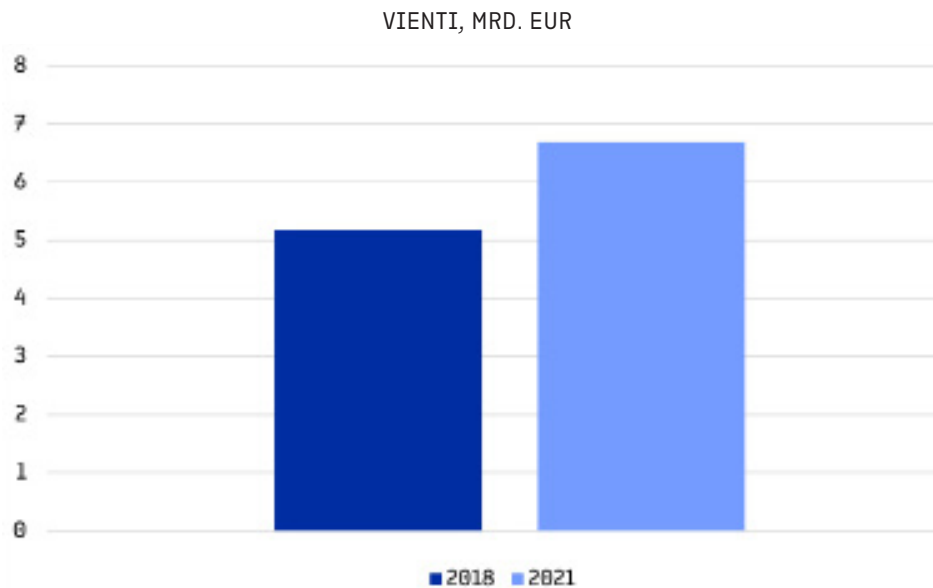
LIKEVAIHDON KEHITYS BUSINESS FINLANDIN RAHOITAMISSA PK-YRITYKSISSÄ

Liikevaihto kasvoi Tekesin rahoittamissa pk-yrityksissä selvästi enemmän kuin pk-yrityksissä keskimäärin vuosina 2015–2020.

Business Finlandin rahoittamat pk-yritykset kolme vuotta projektin päättymisen jälkeen, yhteensä 5700 yritystä, joiden projekti päättyi vuosina 2015–2018, vertailuyritykset: teollisuus, informaatio- ja liike-elämän palvelut.

VIENNIN KEHITYS BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMISSA PK-YRITYKSISSÄ

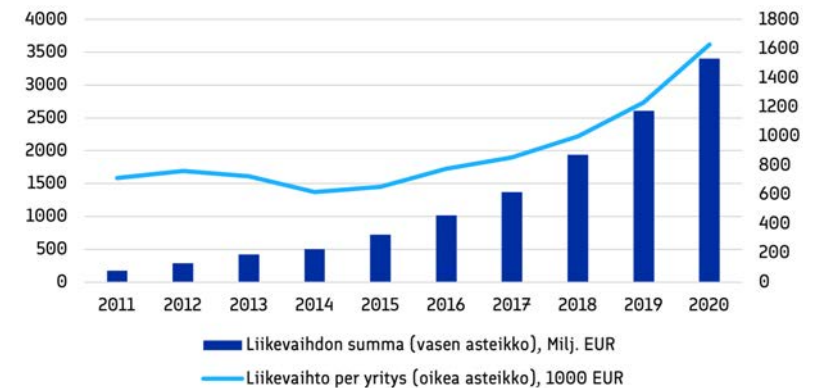

Business Finlandin rahoittamat pk-yritykset kolme vuotta projektin päättymisen jälkeen, yhteensä 5700 yritystä, joiden projekti päättyi vuosina 2015–2018, Miljardia euroa.
Lähde: Business Finlandin oma analyysi, aineistolähde: Asiakastieto Oy

NUORET KASVUYRITYKSET LUOVAT UUTTA DYNAMIIKKAA

Viime vuosina Business Finland on lisännyt rahoitustaan nuorille kasvuyrityksille. Näiden yritysten kasvuluvut ja hyvä menestys yksityisten sijoittajien keskuudessa osoittavat, että Business Finland on onnistunut valitsemaan laajasta tarjonnasta hyvät yritykset ja projektit rahoitettaviksi.

BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMIEN STARTUPIEN LIIKEVAIHDON KASVU ON OLLUT NOPEAA

Startupit, joita Business Finland on rahoittanut vuodesta 2010 alkaen (ilman Supercelliä), keskiarvo.

Lähde: Business Finlandin oma analyysi, Aineisto: Asiakastieto Oy

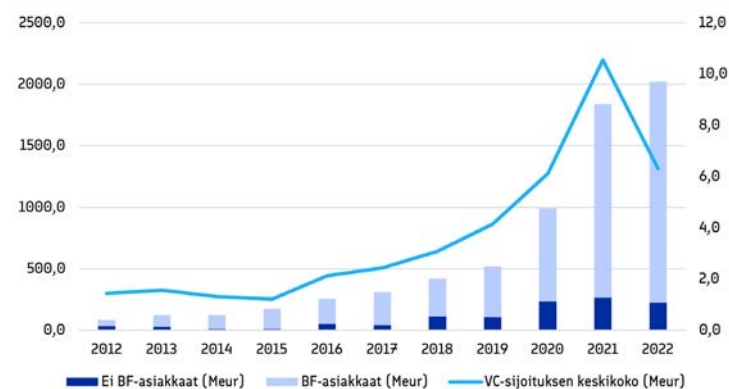

**BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMIEN
STARTUP-YRITYSTEN SIJOITUKSET
LÄHES TUPLAANTUIVAT VUONNA 2021.**

BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMAT STARTUPIT MENESTYIVÄT HYVIN SIJOITUSKOHTEINA

Business Finlandin rahoittamat startupit ovat menestyneet hyvin yksityisten sijoittajien kohteina. Tämä kuvaa Business Finlandin merkitystä Suomessa alkuvaiheen yritysten rahoittajana.

**BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMAT STARTUPIT OVAT
SAANEET SELVÄSTI ENEMMÄN YKSITYISIÄ SIJOITUKSIA
KUIN MUUT STARTUPIT**

Saadut sijoitukset vuosina 2012–2022, jossa Business Finlandin rahoittamat ja ei-asiakkaana olleet (summa, milj. euroa) vasen asteikko, yksittäisen sijoituksen keskipito (milj. euroa) oikea asteikko.
Lähde: Talouselämä, Pitchbook, Dealroom

NIY-YRITYKSET TUOTTAVAT TERVEYTTÄ JA TIETOA

Nuorista innovatiivisista yrityksistä (NIY) laadittiin vuonna 2020 nettovaikuttavuusanalyysi. NIY-portfolion kokonaisarvosana analyysissä on reippaasti plussan puolella. Yritykset tuottavat erityisen paljon positiivisia terveysvaikutuksia ja luovat runsaasti uutta tietoa. Nettovaikuttavuusanalyysissä arvioidaan yritysten tuotteiden ja toiminnan kokonaisvaikutuksia neljässä eri kategoriassa, jotka ovat yhteiskunta, tieto, terveys ja ympäristö.

NIY-yritysten yhteiskunnalliset vaikutukset ovat vahvasti positiiviset, sillä yritykset luovat runsaasti työpaikkoja ja verotuloja. Sen sijaan vaikutuksia tasa-arvoon tai yhteiskunnan vakauteen näillä yrityksillä ei juurikaan ole.

Tieto-kategoriassa kokonaisvaikutukset ovat negatiiviset. Käytännössä tämä johtuu siitä, että analysoidut yritykset käyttävät suuret määrät niukkaa osaamispääomaa, eli koulutettua ja haluttua työvoimaa. Tärkeä kysymys onkin, onko niukka osaamispääoma valjastettu tekemään oikeita asioita? Tieto-kategorian plussapuolella yritykset myös tuottavat tietoa ja levittävät sitä. Esimerkeiksi voidaan nostaa Targovax (ent. Oncos Therapeutics) tiedon tuottajana ja Verto Analytics kyselytyökaluineen tiedon levittäjänä.

**BUSINESS FINLANDIN RAHOITTAMAT
NUORET INNOVATIIVISET YRITYKSET
(NIY) TUOTTAVAT LAAJASTI POSITIIVISIA
VAIKUTUKSIA SUOMEN KANSANTALOUTEEN.**

NIY-yritysten yhteenlasketut terveysvaikutukset ovat positiiviset. Joukossa on lukuisia yrityksiä, jotka pyrkivät tuotamaan käyttäjilleen parempaa terveyttä ja elämänlaatua, kuten Blueprint Genetics ja älysormusyritys Oura. Myös negatiivisia vaikutuksia terveyteen on; esimerkiksi mobiilipeleistä johtuva fyysisen aktiivisuuden väheneminen leikkaa analyysissä ryhmän positiivisia terveysvaikutuksia.

Ympäristökategoriassa vaikutukset ovat verrattain pieniä, mutta kokonaisuudessaan negatiivisia. Negatiivisia vaikutuksia synnyttävät erityisesti lähetti- ja kuljetusalalla toimivat yritykset. Yrityksillä on myös positiivisia ympäristövaikutuksia. Esimerkiksi ZenRoboticsin vaikutukset ympäristöön ovat nettopositiiviset. Yrityksen bisnes perustuu jätteenkäsittelyrobotteihin.

NIY-portfolion kokonaisarvosana on reippaasti positiivinen, 35. Toisin sanoen, yritysryhmän negatiiviset vaikutukset ovat 35 prosenttia pienemmät kuin sen positiiviset vaikutukset. Vertailun vuoksi, pohjoismaiden 200 suurimman yrityksen vastaava yhteisarvosana on -6, Nasdaq Helsingin 10 ja S&P 500 yrityksen ESG indeksin 21. Kun analyysissä huomioidaan NIY-yritysten elinkaaren vaihe, voidaan ryhmän nettovaikuttavuuden odottaa paranevan entisestään. Niukan osaamispääoman suhteellisen käytön vähentyessä odotettu arvosana kipuaa 50:een.

Analyysin toteutti suomalainen startup-yritys UpRight. Analyysissä hyödynnetään tekstirelaatioita ymmärtävää tekoälyä avoimen tutkimusdatan perusteella. Analyysissä oli mukana 50 eniten Business Finlandin rahoitusta saanutta NIY-yritystä.

VIENNINEDISTÄMISEN PALVELUT AVAAVAT UUSIA MAHDOLLISUUKSIA GLOBAALEILLA MARKKINOILLA

JULKISTEN VIENTIPALVELUJEN INTERVENTIOPERUSTELUT:

- **Rajoittunut rationaliteetti:** Yrityksillä ei ole riittävästi tietoa kansainvälisistä markkinoista eikä riittävästi varoja kerätä sitä itse
- **Markkinapuute:** yksityinen sektori ei panosta kansantalouden kannalta riittävästi sellaisiin palveluihin, jotka tukevat yritysten kansainvälistymistä

Suomen talouskasvu perustuu suurelta osin tavaroiden ja palveluiden vientiin. Yritysten menestyminen kansainvälisillä markkinoilla perustuu jatkuvaan uudistumiseen tuotteiden ja palveluiden arvonn lisää parantamalla. Menestyneissä yrityksissä tuottavuus on korkea, ne työllistävät ja niiden kasvu perustuu vientiin. Viennin kasvu perustuukin siihen, että yritykset ovat panostaneet uusiin liiketoimintamalleihin ja teknologioihin, jolla päästään mukaan arvoverkostoihin panostamalla myös t&k- ja innovaatio toimintaan, markkinointiin ja brändiin.

Vientipalvelu-intervention tavoitteena on kasvattaa Suomen vientituloja parantamalla vientituotteiden ja -palveluiden pääsyä markkinoille sekä kasvattaa tietämystä vientimarkkinoista.

Vientipalveluissa painopiste on ollut yritysryhmien auttamisessa kasvuohjelmien kautta. Parhaimmillaan ohjelmissa on kehitetty uusia toimintatapoja ja kokonaisen toimialan kansainvälistymistä kokonaisuutena sekä avattu uusia markkinoita.

Julkiset vienninedistämisen palvelut tuottavat tietoa pk-yrityksille globaaleista mahdollisuuksista

TEAM FINLANDIN ARVIOINTI NOSTI ESIIN BUSINESS FINLANDIN VIENNINEDISTÄMISPALVELUIDEN VAIKUTTAVUUDEN

Vienti ja kansainvälistyminen ovat tärkeitä Suomen kaltaiselle pienelle avotaloudelle. Vuonna 2022 toteutettiin arviointi, jossa tarkasteltiin, miten Team Finland -verkosto ja sen palvelut vastaavat yritysten tarpeisiin ja tukevat yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. (Salminen et al. 2022)

Arvioinnin tulokset olivat myönteisiä Business Finlandin vienninedistämispalveluiden onnistumisesta sekä kyselyn että tilastoanalyysin osalta. Asiakaskyselyn mukaan eniten käytetään Business Finlandin palveluja. Lisäksi Business Finlandin palveluja käyttävät ne yritykset, joilla on voimakkaat kasvutavoitteet.

Arvioinnissa tutkittiin tilastollisin menetelmin Team Finlandin (tarkastelussa ovat tuet ja palvelut, joita myöntävät Business Finland (ml. vuosina 2010–2017 Tekes ja Finpro), Finnvera ja ELY-keskukset) vienninedistämispalveluiden käytön vaikutuksia pk- ja midcap-yrityksiin (tavaravienti, työpaikat) vuosina 2009-2019.

Tilastoanalyysin mukaan Business Finlandin (ml. Finpro) kansainvälistymispalveluita (ja BF/tGk-tukea) käyttäneiden yritysten tavaravienti kasvoi muita yrityksiä voimakkaammin 1-3 vuoden ajan palveluiden käytön

jälkeen. Kansainvälistymispalveluiden käyttö lisäsi tilastollisesti merkittävästi erityisesti uusille markkinoille tulleiden yritysten viennin palveluiden käyttöä seuraavana vuonna. Kohdemaassa jo toimivien yritysten viennin kasvuun kansainvälistymispalveluiden käytöllä ei ollut tilastollisesti merkittävää vaikutusta.

Palveluiden laatuun ja neuvonnan asiantuntemukseen ollaan yleisesti tyytyväisiä, mutta palveluiden muodostama kokonaisuus ja eri palveluiden välinen yhteensovittaminen kaipaa edelleen kehittämistä. Verkosto ei vielä toimi riittävän tehokkaasti ja palvelulupaus vaatii edelleen selkeyttämistä. Tämä edellyttää selkeämpiä strategisia valintoja ja yhteisten tavoitteiden jalkauttamista muihin markkinoille tulleisiin samankaltaisiin yrityksiin, jotka eivät ole käyttäneet vienninedistämispalveluita.

VIENNINEDISTÄMINEN LISÄÄ YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMISTÄ KAUKAISILLE MARKKINOILLE

Business Finland tilasi vuonna 2021 arvioinnin (Hovmand et al. 2022) vuosina 2016–2019 tehtyjen vienninedistämispalvelujen sekä t&k- ja innovaatorahoituksen vaikutuksista kaukaisille markkinoille (Aasia, Latalainen Amerikka, Lähi-itä ja Afrikka, Keski- ja Itä-Eurooppa).

Arviointi vahvisti odotuksia siitä, että markkinoiden toimintahäiriöt ovat vakavampia pienemmille yrityksille suhteessa suurempiin yrityksiin, sekä vientiin kaukaisemmille markkinoille verrattuna lähellä sijaitseviin markkinoihin. 79 prosenttia Business Finlandin kaukaisille markkinoille vientiä harjoittavista asiakkaista on sitä mieltä, että oikeiden kumppaneiden (esimerkiksi toimittajien, jakelijoiden, neuvonantajien tai yhteistyöpartnereiden) löytäminen on kriittinen este yrityksen kansainvälistymiselle.

Business Finlandin asiakkaista lähes 60 prosentin mielestä vienninedistämispalveluilla on vuosina 2016–2019 ollut suurta tai jotain vaikutusta heidän vientiinsä kaukaisille markkinoille. Business Finlandin asiakkaat arvioivat, että 10 prosenttia heidän viennistään kaukaisille markkinoille oli seurausta Business Finlandin kanssa tehdystä yhteistyöstä. Tämä vastaa noin 800 miljoonan euron vuosittaista vaikutusta Suomen vientiin.

T&k-rahoituksen odotetaan parantavan tukea saavien

yritysten tuottavuutta ja siten auttavan yrityksiä kilpailemaan menestyksekkäästi globaaleilla markkinoilla. Business Finlandin asiakkaat kokevat, että rahoituksesta on hyötyä monella osa-alueella, joista tärkein on tuotteiden tai palveluiden kehittäminen. Business Finlandin asiakkaista 45 prosenttia vastasi, että rahoituksella on ollut valtaosin positiivinen vaikutus yrityksen kansainväliseen kasvupotentiaaliin parantuneina tuotteina ja palveluina. Arvioinnin mukaan t&k-rahoitus vahvistaa vienninedistämispalveluiden vaikutusta. Sekä t&k-rahoitusta että vienninedistämispalvelua saaneet yritykset kohdistavat 11 prosenttia viennistään Business Finlandin tuen vaikutukseksi, kun vain vienninedistämispalvelua saaneet yritykset ilmoittivat 7 prosentin vaikutuksesta.

Vienninedistämispalvelujen synnyttämän viennin kasvulla on kasvun lisäksi myönteisiä vaikutuksia yksittäisten yritysten myyntiin. Viennin kasvu tukee taloudellista aktiivisuutta läpi Suomen kansantalouden kasvattamalla työllisyyttä, kiihdyttämällä talouskasvua ja parantamalla kauppatasetta. Arvioinnissa tehtyjen kokonaistaloudellisten laskelmien mukaan Business Finlandin tukeman viennin osuus bruttokansantuotteesta on 820 miljoonaa euroa ja se mahdollistaa vuosittain noin 8800 työpaikkaa.

OHJELMILLA LAAJA-ALAISIA VAIKUTUKSIA KANSAINVÄLISTYMISEEN JA LIIKETOIMINTAAN

Vuoden 2021 keväällä valmistui kaksi suurta ohjelma-arviointia, joista toisessa arvioitiin laajasti digitaalisuutta edistäneiden ohjelmien tuloksia ja vaikutuksia, ja toisessa Bio- ja Cleantech-aiheisten ohjelmien tuloksia ja vaikutuksia. Arvioitavia ohjelmia oli yhteensä yli 20 ja niihin sisältyi sekä Tekesin, Finpron että Business Finlandin aikaisia ohjelmia.

Laajuutensa vuoksi nämä arvioinnit antoivat kiinnostavia näkökulmia laajapohjaisen ja pitkäjänteisen ohjelmatyön vaikutuksista.

Digiohjelmien arvioinnissa (Valtakari et al. 2021) arvioitiin 13 erillistä ohjelmaa, jotka kattoivat 15 vuoden aikajakson (2005–2019). Aikajakso sisälsi sekä itsenäisten Tekesin ja Finpron ajan, että niiden yhdistymisen tuloksena syntyneen Business Finlandin alkuvaiheet, jossa yhteiset käytännöt olivat vielä muodostumisvaiheessa. Ohjelmatoiminnan osalta tämä tarkoitti Tekesin innovaatio-ohjelmien ja Finpron vientiohjelmien sulautumista laajoiksi välivaiheen Business Finland -ohjelmiksi, joihin sisältyi sekä innovaatiotoiminnan, viennin kuin myös invest-in toiminnan edistämistä.

Arvioinnin mukaan Digiohjelmat ovat olleet oikea-aikaisia ja relevantteja, ja niissä tehty pitkäjänteinen työ on vienyt selkeästi alaa eteenpäin, mikä ilmenee mm. yritysten parantuneena liikevaihtona, viennin kasvuna ja parantuneena tuottavuutena. Panostusten pitkäjänteisyys on ollut erityisen kantava voima. Oleellista on

ollut, että on kyetty tarjoamaan pitkäjänteistä tukea teknologian kehittämiseen ja saavutettujen tulosten hyödyntämiseen. Vaikuttavuuden ytimessä on, että ohjelmatoiminnan keinoin on pystytty tarttumaan kunkin aikakauden teknologisiin murroskohtiin, viemään niihin liittyvää kehitystä eteenpäin, ja näin rakentamaan systemaattisesti pohjaa tulevalle kehitykselle. Erityisen selkeästi tämä näkyy langattomien verkkojen kehitystyössä (4G, 5G), teollisessa internetissä (IoT) ja digitalisaation soveltamisessa toimialarajojen yli.

Arvioinnissa suositellaan, että digitalisaation edistämiseen panostetaan vahvasti jatkossakin, myös ohjelmatoiminnassa, ja myös EU-verkoston kautta. Pitkän aikajänteiden vaikuttavuuteen päästään erityisesti panostamalla teknologiakehitykseen, ja näin suositellaan toimittavan jatkossakin. Yhteistyöhön suurten yritysten kanssa on syytä panostaa edelleen, samoin ketterät nopeat kokeilut ovat suotavia. Henkilöresurssien riittävyyteen ja liittymäpintoihin EU-ohjelmien kanssa on hyvä kiinnittää huomioita.

Myös cleantechiin ja biotalouteen liittyvien ohjelmien arvioinnissa (Eaton et al. 2021) oli sekä Tekesin, Finpron että niiden yhdistymisen kautta muodostuneita Business Finland-ohjelmia.

Arvioinnin mukaan ohjelmat ovat olleet oikea-aikaisia ja sisällöltään relevantteja. Innovaatio-ohjelmissa rahoitus on todettu keskeisimmäksi työkaluksi, kun taas vientiohjelmien osalta on arvostettu erityisesti vientimatkoja, näyttelyosallistumisia, ja yhteisen maakuvan

rakentamista vientitoimia tukemaan. Tyypillisiä tuloksia ohjelmissa ovat olleet uusien tuotteiden kehittäminen, uusille markkinoille eteneminen, sekä uusien kumppanuuksien ja verkostojen muodostuminen. Kansainvälisen kilpailukyvyyn parantumisesta on saatu indikaatiota, sillä useilla liiketoiminta-alueilla osallistujayritysten liiketoiminta ja vienti ovat kasvaneet toimialojen keskiarvolukuja voimakkaammin. Hyöty on selvin nuorten yritysten kohdalla.

Bio- ja cleantech-ohjelmien arvioinnin havaintoina ja suosituksina voidaan todeta, että tähän asti ohjelmien tavoitteet ovat liittyneet ennen kaikkea taloudellisen lisäarvon tuottamiseen, jota tavoitetta myös seurantamittarit ovat palvelleet. Kestävyyteen ja laajempaan yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyvät systemaattiset seurantamittarit sen sijaan ovat toistaiseksi pitkälti puuttuneet, mikä tekee kestävyysvaikutusten mittaamisesta vaikeaa. Näiden rakentamiseen tulisi siis kiinnittää huomiota. Samoin kansallisten strategioiden ja Business Finlandin ohjelmien välisten yhteyksien rakentuminen vaatii tietoisia toimia

TKI-RAHOITUKSEN JA VIENTIPALVELUIDEN TUTKIMUSTULOKSIA

- Finanssikriisin jälkeinen heikko tuottavuuskehitys ei johdu siitä, että t&k-toiminnan tuottavuusvaikutukset olisivat laskeneet. Valmari (2022)
- Asiakasyritysten mukaan 10 prosenttia viennistä kaukaisille markkinoille oli seurausta Business Finlandin kanssa tehdystä yhteistyöstä, joka vastaa noin 800 miljoonan euron vuosittaista vaikutusta Suomen vientiin. Hovmand et al. (2022)
- Tki-tuki kasvattaa merkittävästi innovaatioiden todennäköisyyttä. Van der Have (2020)
- Yhden prosentin kasvu t&k-tukieuroissa nosti otoksen yritysten t&k-intensiteettiä noin 2,5 % ja kesto oli 8 vuotta. Tuottavuuden kasvu ei poikennut vertailuyrityksistä. Koski et al. (2020a)
- Vienninedistämispalveluja käyttäneiden yritysten liikevaihto kasvoi, mutta viennin kasvu ei poikennut vertailuyrityksistä. Koski et al. (2020b)
- Finpron asiakkaat (pk-yritykset) ovat lisänneet työllisyyttä ja liikevaihtoa Suomessa sekä vientiä, Tekesin asiakkaat ovat lisänneet työllisyyttä Suomessa sekä vientiä. Halme - Rouvinen et al. (2018b)
- Tekesin rahoituksella on kausaalinen vaikutus startup-yritysten kasvuun. Lisäksi Tekesin rahoittamien startupien toteutunut menestys vaihtelee vertailuryhmän yrityksiä enemmän, mikä viittaa oikeansuuntaiseen riskinottoon rahoitettavien hankkeiden valinnassa. Halme - Rouvinen et al. (2018a)
- Tutkimustulosten kaupallistamisen kuolemanlaakson ylittämiseen on julkista rahoitusta vähän verrattuna siihen, kuinka paljon esimerkiksi perustutkimukseen satsataan (TUTL). Valtakari et al. (2018)
- NIY-rahoitus tuplasi siihen osallistuneiden yritysten kasvun suhteessa vertailuryhmään. Autio – Rannikko (2016)
- Avustukset vs. lainat-analyysi: Avustus: suurimmat vaikutukset yritysten innovaatiotoimintaan sekä yhteistyösuhteisiin ja verkostoitumiseen. Laina: liiketoiminnan käynnistäminen ja kaupallistaminen. Heikoin tulos onnistumiseen oli pelkällä lainalla. Valtakari (2015)
- Työllisyyden, kiinteiden investointien ja myynnin osalta Tekesin rahoitus lisää kasvua lyhyellä aikavälillä. Einiö (2014)

KESTÄVÄ KEHITYS LUO LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUKSIA

Business Finlandin tavoitteena on lisätä kestävyyttä taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyn edellytyksenä pitkällä aikavälillä. Tämä on erityisen merkityksellistä, kun otetaan huomioon talouskasvun irrottaminen resurssien käytöstä. Kestävä kehitys tarjoaa myös merkittäviä markkinapotentiaalia asiakkaillemme ja koko Suomen taloudelle: ihmiskunnan suurten haasteiden ratkaiseminen tarjoaa elinkelpoisia ja merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Business Finlandin tehtävät kestävän kehityksen edistämässä on ensiksi varmistaa ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen vastuu asiakkaiden toiminnassa, ja toiseksi tukea suomalaisyrityksiä sellaisten ratkaisujen kehittämisessä, joilla on myönteinen vaikutus kestäväan kehitykseen ja joilla edistetään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Vaikutukset syntyvät luonnollisena seurauksena kestävästä liiketoiminnasta, ja niihin sisältyvät muun muassa työpaikkojen luominen, ilmastonmuutoksen hillitseminen, tasa-arvon edistäminen ja uuden teknologian vienti kohdemarkkinoille.

ILMASTONMUUTOS ON IHMISKUNNAN SUURIN HAASTE

Vuoden 2018 taloustieteen nobelisti W. Nordhausin mukaan ”markkinat toimivat puutteellisesti, koska ilmakehään päästetään liikaa hiilidioksidia”. Markkinoiden toimintaa tulee tehostaa, jotta ilmaston lämpenemistä voidaan hillitä. Valtio voi hidastaa ilmastonmuutosta lainsäädännöllä ja lisäämällä ratkaisuita t&k- ja innovaatiotoiminnan avulla, jotka kannustavat markkinoita vähentämään hiilidioksidipäästöjä.

Globaalit megatrendit, kuten ilmastonmuutos, luonnonvarojen hupeneminen ja kaupungistuminen luovat monia muita aloja nopeammin ja varmemmin kasvavat kansainväliset markkinat cleantech-tuotteille. Kasvavat markkinat ovat suomalaisille cleantech-alan yrityksille iso mahdollisuus. Menestyksen yksi vauhdittaja on digitalisaatio, eli digitaalisten sulautettujen ratkaisujen tuominen osaksi cleantech-tuotteita ja -palveluja, sekä uusien ratkaisujen ketterä jalkautus tuotekehityksestä markkinoille.

Suomi on ollut kansainvälisesti yksi cleantechin edelläkävijöistä ja Suomessa on arviolta yli 3000 cleantech-ratkaisuja tarjoavaa yritystä. Suomalaisia vahvuusalueita tällä hetkellä ovat muun muassa energiatehokkuusratkaisut, joustavat ja älykkäät energiajärjestelmät (nk. smart grid) sekä liikenteen vähähiilisyteen ja älykkyyteen liittyvät ratkaisut.

HYVINVOINTIA JA KESTÄVÄÄ KASVUA UUSILLA KYVYKKYYKSILLÄ

Suomi tarvitsee siis laajempaa kyvykkyyksien pohjaa, jotta t&k- ja innovaatiotoimintaa lisäämällä ja osaamista monipuolistamalla päästään takaisin kestäväen kasvun uralle. Ala-Pietilän työryhmän raportti (TEM, 2021) nostaa esille, että hyvinvointimme kasvu on yhdistettävissä ympäristön kestävyteen ja siihen, että kansalaiset laajasti pääsevät osallisiksi hyvinvoinnista. Tämä tarkoittaa kuitenkin nopeampaa talouden ja työllisyyden kasvua kestävyys huomioiden. Raportin mukaan hallituksen tavoite nostaa talouden t&k-menot 4 prosenttiin suhteessa BKT:een vuoteen 2030 mennessä on välttämätön edellytys paremman tuottavuuskehityksen vaatimalle innovaatiotoiminnan vahvistumiselle. Raportin mukaan tämä on mahdollista, jos julkinen T&K rahoitus nousee 1,2 prosenttiin BKT:sta. T&k- ja innovaatiopanostuksen lisäämisen ohella tarvitaan selvästi parempaa kykyä jalostaa ja skaalata innovaatioita korkean arvonlisän tuotannoksi Suomessa. Innovaatioiden skaalaamisen pullonkauloiksi työryhmä on nostanut 1) innovaatiojärjestelmän hajanaisuuden ja heikkoudet korkean tuottavuuden ekosysteemien kehittämisessä, 2) kasvavan osaajien vajeen, sekä 3) riskinottoon kykenevän ”osaavan pääoman” vähäisyyden. Valtio voi tukea ekosysteemien vahvistumista ennen kaikkea pitkäjänteisen julkisen t&k- ja innovaati-orahoituksen tehokkaalla kohdentamisella avainekosysteemeihin sekä kannustavalla sääntelyllä ja innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla. Lisäksi suositellaan, että

EU:n elpymispaketti kohdennetaan riittävän suuriin kasvua palveleviin kokonaisuuksiin.

EU:N ELPYMISPAKETTI TUKEE VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ

Koronapandemian johdosta muodostettu EU:n elpymis- ja palautumisväline (RRF) edistää juuri kasvukilpailukykyä kestäväen kehityksen keinoin. Suomen kestäväen kasvun ohjelmalla tuetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua (VNK, 2021). Ohjelma vauhdittaa kilpailukykyä, investointeja, osaamistason nousua sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita. Business Finlandin näkökulmasta keskeisiä panostusalueita ovat 1) TKI, tutkimusinfrastruktuuri ja pilotointi, jossa investoidaan vihreää siirtymää tukevaan t&k- ja innovaatiotoimintaan. Tähän kuuluvat muun muassa veturihankkeet, avainalojen vauhdittaminen ja kasvuyritysten innovaatiotuki sekä tutkimusinfrastruktuurien ja kokeilu- ja testiympäristöjen uudistaminen ja kehittäminen, sekä 2) panostukset koronapandemiasta kärsineille aloille ja kansainvälisen kasvun kärkiin eli investointeja muun muassa kulttuurin ja luovien alojen rakennetukeen, matkailun kestäväen kasvuun ja uudistamiseen sekä pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen.

SUOMEN KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA SAATIIN TEHOKKAASTI LIIKKEELLE TIUKASTA AIKATAULUSTA HUOLIMATTA

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRP) kutsutaan Suomen kestävä kasvun ohjelmaksi, jonka perusteella Suomi saa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoitusta. Vuonna 2022 tilattiin arviointi, jonka painopiste oli keskittyä RRP:n rahoitukseen Business Finlandin kautta alkuvaiheessa.

Arviointitulosten mukaan Business Finland on organisaationa onnistunut RRP-toiminnan toteuttamisessa ja hakujen järjestämisessä. Kaikki haastatellut yritykset antoivat positiivista palautetta Business Finlandille. Myöskään DNSH-kriteeristö (Do not significant harm) ei ole nostanut hakemusten hylkäysprosenttia tai että hakemusten määrä olisi pienempi. Haastatellut yritykset suhtautuivat DNSH-kriteereihin joko neutraalisti tai positiivisesti. Hylkäysprosentit johtuivatkin muista erilaisista tekijöistä, joilla ei ollut mitään tekemistä DNSH-kriteerien kanssa.

Arvioinnissa korostetaan, että jatkossa Business Finland voisi keskittyä uusiin asiakkaisiin, jotka ovat jälkeen jääneet edistääkseen vihreää siirtymää. Lisäksi toimenpiteet edistävät enemmän elpymistekijää, joten niillä voi olla rajallinen palautumisvaikutus eniten kärkeille sektoreille.

Koska suuri osa Business Finlandin RRF-rahoituksesta suunnataan verkostojen ja innovaatioekosysteemien rakentamiseen, sekä tutkimusinfrastruktuurin vahvistamiseen, niin tulee huolehtia myös laajemmin hankkeiden jatkumosta RRF:n jälkeen ja vihreän siirtymän laajemmista vaikutuksista.

VÄHÄHIILISYYTEEN PANOSTAMINEN TUO YRITYKSILLE KILPAILUETUA

Vähähiilisyys kuuluu tämän päivän keskeiseen sanastoon. Business Finland on toiminut alueella jo pitkään. Esimerkiksi jo 2000-luvun alkuvuosina toteutetussa Climbus-ohjelmassa edistettiin ratkaisuja hiilijalanjäljen pienentämiseen ja ilmastonmuutokseen. Vuonna 2017 toteutetussa arvioinnissa todettiin ohjelman olleen oikea-aikainen tai jopa aikaansa edellä, herättämällä yrityksiä muutoksen mukanaan tuomiin liiketoimintamahdollisuuksiin ja verkottamalla toimijoita toisiinsa. Nykypäivän vähähiilisyys myötävaikuttavista yrityksistä monet olivat Climbus-ohjelman asiakkaita, kuten esimerkiksi biopolttoaineita kehittäneet Neste ja St1. Ohjelmalla tuettiin myös kansallisen ilmasto- ja energiapolitiikan kehitystä.

Business Finlandin tilaamassa arvioinnissa (Hjelt et al. 2020) tuotettiin vaikuttavuuskatsaus, jossa tarkasteltiin mitä vaikutuksia Business Finlandin (ja entisen Tekesin) TKI-rahoituksella on ollut vähähiilisyys saralla. Aineistona käytettiin vuosina 2000–2019 Tekesistä/Business Finlandista ympäristö- ja energia-alalle suunnattua rahoitusta, vähähiilisyys liittyviä arviointiraportteja, sekä 17 tapaustutkimusyrityksen tarkempaa haastattelua ja analyysiä. Pitkäjänteisen panostuksen tulokset näkyvät: on luotu suomalaisille yrityksille liiketoimintaa, vahvistettu edelläkävijyyttä ja vähennetty päästöjä.

Suomalaisia ydinalueita ovat muun muassa: 1) Metsäteollisuus - energiatehokkuus, läheisyys raaka-aineisiin ja kiristynyt kilpailu ovat olleet ajureita uraauurtaville ratkaisuille, kuten fossiilisia polttoaineita sisältävät tehtaat ja biopohjaiset materiaalit; 2) Biopolttoaineet - sääntelykysyntään vastaaminen ja uusien raaka-aineiden tutkimukseen perustuva hyödyntäminen; 3) Digitaalisen ratkaisut - Pohjoismaat ovat olleet muita edellä ja digitaalisten ratkaisujen rakentamisen perusta on ollut vahva erityisesti energiatehokkuuden edistämiseksi (Smart Grids, IoT)

Arvioinnin mukaan Business Finlandin pitkäjänteistä panostusta tarvitaan ja arvostetaan, jotta korkeamman riskin ja pitkän aikajänteiden aiheet (tulevaisuusteemat) pysyvät TKI-agendalla. Lisäksi on vaikuttavaa tukea veturiyrityksiä, joiden kautta päästöjen vähentyminen leviää arvoverkostossa. Erityispiirteenä todettiin, että vähähiilisyys kohdalla julkista panostusta tarvitaan vaikuttamaan markkinoiden muokkaantumiseen ja systeemimuutoksen vaatimien yhteistyörakenteiden kehittämiseen.

Kestävän kehityksen tematiikka on ollut keskeisesti esillä Tekesin ohjelmissa jo pitkään. Esimerkiksi vuonna 2017 toteutetussa työssä arvioitiin kuusi Tekesin 2000-luvulla rahoittamaa Cleantech-alan ohjelmaa (Luoma et al. 2017), jotka olivat ilmastonmuutokseen liittyvä ”Climbus”, hajautettujen energiajärjestelmien ”Densy”, uusiutuvien luonnonvarojen energiaohjelma ”Groove”, kestävän kehityksen ”Green Growth”, sähköisten ajoneuvojen ”EVE”, ja kaivosteollisuuden ”Green Mining”. Ohjelmilla on keskeisesti edistetty myös hiilineutraalisuuden tavoitetta ja merkillepantavaa on, että nimenomaan ilmastonmuutoksen huomioiva ohjelma käynnistettiin jo 2004. Ohjelmat ovatkin olleet merkittävässä roolissa suomalaisen cleantech-kentän kehittymisessä ja nostaneet esiin tulevaisuuden mahdollisuuksia.

ONKO SUOMI MATKALLA KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUURVALLAKSI?

Vuonna 2022 Business Finlandin kolmesta strategiasta päätavoitteesta arvioitiin kestävän kehityksen tavoite. Strategian mukaisesti Business Finland tukee Suomea matkalla kestävän kehityksen suurvallaksi. Arvioinnissa tarkasteltiin Business Finlandin ja sen edeltäjien (Tekes ja Finpro) strategisia linjauksia ja toimintoja kestävän kehityksen näkökulmasta, tehtiin nykytila-analyysi Business Finlandin tämänhetkisistä valmiuksista kestävyystavoitteeseen liittyen, sekä hahmoteltiin vaikuttavuusmalli ja tekemisen jatkoaskeleet.

Arvioinnin mukaan Business Finlandin itselleen asettama tavoitetaso on erittäin kunnianhimoinen, erityisesti kun huomioidaan siirtymän suuruus suhteessa edeltäneeseen strategiaan. Uuden strategian myötä Business Finlandin kestävän kehityksen tavoiteasetanta on kehittyneet kapeasta ja reaktiivisesta lähestymistavasta suuntaan, jossa tarkoituksena on vaikuttaa laajemmin yhteiskunnan kestävyteen ja siten edistää kestävän kehityksen nousemista monipuolisemmin yritysten, ja koko kansantalouden, kilpailueduksi ja sisäänrakennetuksi toimintatavaksi.

Käytännössä tämä vaatii, että kestävän kehityksen näkökulma on sisällytetty kaikkeen Business Finlandin toimintaan. Aiemmin kestävän kehityksen näkökulmien toteuttamisessa erityisesti ohjelmatoiminta avainasemassa. Arvioinneissa todettiin, että Business Finlandilla ja sen edeltäjillä on ollut merkittäviä myönteisiä, mutta epäsuoria vaikutuksia kestäväan kehitykseen ohjelmien kautta, erityisesti ympäristönäkökulmasta.

Nykytila-analyysissä ja toimenpidesuosituksissa arvioitsija totesi, että sekä Business Finlandin johto että henkilökunta pitävät tärkeänä, että kestävä kehitys on mukana strategiassa ja että tavoitetaso on asetettu korkealle. Kestävä kehitys tunnustettiin läpi organisaation yhdeksi uusien liiketoimintamahdollisuuksien tärkeimmistä ajureista. Analyysissä selvisi myös, että toistaiseksi käytännön toimenpiteet kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi ovat jääneet vaatimattomiksi. Arvioitsijan mukaan tavoitteen vaatima muutos organisaation sisällä edellyttää nykyistä vahvempaa johtajuutta, resurssien lisäämistä ja asiantuntijuuden jäsentämistä palvelualueilla.

Lisäksi huomattiin, että ymmärrys kestävästä kehityksestä, sen merkityksestä ja laajuudesta Business Finlandissa vaihtelee, joten sisältöjä ja tavoitteita tulisi konkretisoida. Arvioitsija suositteli myös, että Business Finlandin tulisi panostaa strategiaan avauksiin, kuten ohjelmiin ja kampanjoihin, jotka tukevat yrityksiä kestävyteen liittyvien kilpailuloikkien tekemisessä.

Uusien, kestäväan kehitykseen tähtäävien palveluiden lisäksi nykyisiin palveluihin tulisi rakentaa kannustimia ja mekanismeja, jotka edesauttavat kestäväan kehityksen strategista integraatiota käytännön toimintaan.

KILPAILUKYKY PERUSTUU INNOVAATIOYMPÄRISTÖMME KYVYKKYYKSIIN

JULKINEN INNOVAATORAHOITUS LISÄÄ OSAAMISTA JA KYVYKKYYKSIÄ

Pitkällä aikavälillä julkisen innovaatorahoituksen tulee tuottaa uutta tietoa ja osaamista, jotka hyödyttävät koko yhteiskuntaa eli niin sanottuja ulkoisvaikutuksia. Julkisella rahoituksella luotu osaaminen siirtyy työntekijöiden vaihtaessa työpaikkaa, yritysten tehdessä yhteistyötä muiden yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa ja uusien innovaatioiden rakentuessa aiempien innovaatioiden pohjalle.

Pula osaavasta työvoimasta muodostaa Suomen talouskasvun ja tuottavuuskehityksen pullonkaulan, jonka vaikutukset näkyvät niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Työvoimapula hidastaa jo nyt yritysten kasvua ja talouden palautumista koronataantumasta; pitkällä aikavälillä osaajien ja osaavan työvoiman lisäyksen voidaan tunnustaa olevan merkittävin yritysten kansainväliseen kilpailu- ja innovaatiokykyyn, kasvukosysteemeihin sekä investointien houkuttelevuuteen vaikuttava tekijä. Ulkomaisen, osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen on kriittinen tavoite kestäväen kasvun varmistamiseksi (TEM 2022).

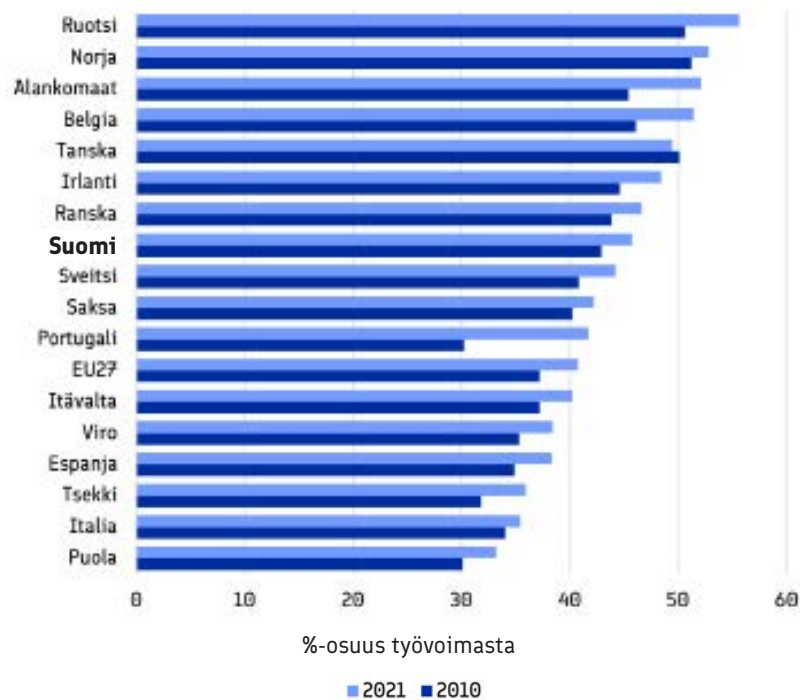

OSAAMISINTENSIIVISISTÄ TYÖPAIKOISTA ON MAAILMALLA KOVA KYSYNTÄ

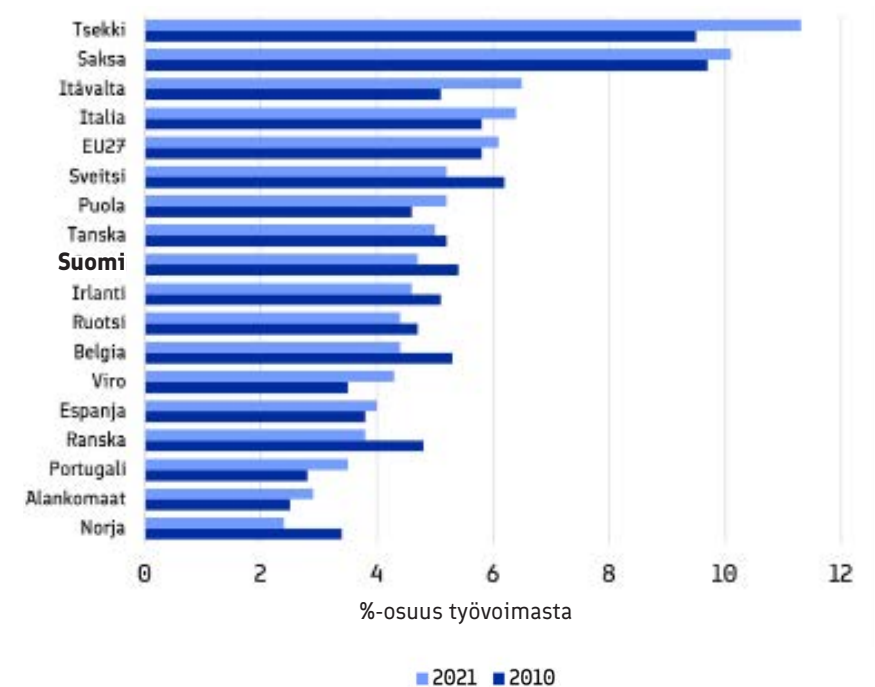
Covid-pandemian jälkeen työllisyys on kehittynyt suotuisasti muun muassa OECD-maissa ja erityisesti korkean osaamistason työntekijöistä on jo pulaa. Kansainvälisten vertailujen mukaan työllisyys on kasvanut innovaatio toiminnan ansiosta eritoten korkean osaamisen aloilla 2010-luvulla. Yksityinen palvelusektori ja erityisesti osaamisintensiiviset palvelut lisäävät työvoimaansa tulevaisuudessa. Sen sijaan keskitason tai korkean tason osaamisen työpaikat ovat suhteellisesti vähentyneet esimerkiksi Sveitsissä, Irlannissa ja kaikissa Pohjoismaissa. Vahva teollisuus on edellytys myös palvelusektorin kehittymiselle. Innovaatiotoiminnan näkökulmasta teollisuuden tulisi myös kasvaa ja työllistää erityisesti korkean jalostusarvon tuotteisiin integroitujen palvelujen lisääntyessä ja globaalien ekosysteemien osana. Innovaatiotoiminnan työpaikat ovat tärkeässä roolissa talouden kasvun näkökulmasta.

OSAAMISINTENSIIVISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN KYSYNTÄ KASVAA - OSAAMISEN SAATAVUUS ON VARMISTETTAVA SUOMESSA

OSAAMISINTENSIIVISTEN PALVELUIDEN TYÖPAIKAT

KORKEAN JA KORKEAN KESKITASON TEKNOLOGIAN TYÖPAIKAT

Osaamisintensiiviset työpaikat ovat kasvussa. Innovaatiopolitiikan ydinkysymys on korkean osaamisen työpaikkojen kehitys Suomessa osana globaaleja ekosysteemejä. Lähde: Eurostat 2022

JULKINEN INNOVAATTORAHOITUS LISÄÄ TYÖPAIKKOJA

Tekesin projektien synnyttämää työpaikkoja on arvioitu aineistolla, jossa tarkastellaan pk-yrityksiä, joiden t&k-projekti päättyi vuosina 2015–2018. Kaikkiaan yrityksiä oli 5851 kpl ja niiden projekteissa yrityksille maksettiin avustuksia yhteensä 350 miljoonaa euroa. Työpaikkojen määrä kasvoi yhteensä 11780 henkilöllä vuosina 2018–2021. Näin arvioituna t&k-rahoituksen kustannus yhtä uutta työpaikkaa kohden on 29677 euroa. Kun tähän lisätään sisällöllisesti uudistuvat ja säilyttävät työpaikat ja huomioidaan, että kaikki työllisyysvaikutukset eivät ole vielä realisoituneet, on työllisyysvaikutus merkittävä.

Lisäksi laskelmissa ei ole huomioitu ulkoisvaikutuksia, eli työpaikkojen syntymistä yritysten verkostoissa. Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että kerroinvaikutus on merkittävä. Lisäksi Euroopan komission tilaaman arvioinnin (Koski et al. 2020a) mukaan julkinen t&k-rahoitus lisäsi yritysten t&k-työntekijöiden määrää keskimäärin 16 % ja kesto oli 6 vuotta.

Suomen kannattaa tuottaa itse ideoita ja innovaatiota, mutta myös hyödyntää muualla tuotettua tietoa. Suomen innovaatioympäristön ei kuitenkaan kannata perustaa osaamistaan vain muualla tuotettuun tietoon, vaan kehittää jatkuvasti uutta, jotta meillä on sellaista osaamista ja kyvykkyyttä, että pystymme soveltamaan uutta tietoa. Näkemykset, joissa on kyseenalaistettu Suomen oma innovaatio- ja -kyvykkyyden rahoitus ja -kyvykkyyden jättävät huomiotta sen, että tarvitaan niin sanottua absorptiokykyä, jotta uusia tuotteita ja palveluja voidaan kehittää niin kotimaassa kuin muualla synnytetystä tiedosta. Ilman osaamista ei pystytä hyödyntämään uutta tietoa (Aghion – Jaravel 2015).

YHTÄ BUSINESS FINLANDIN
SIJOITTAMA EUROA KOHTI
YRITYKSET LISÄÄVÄT TUTKIMUS- JA
KEHITYSPANOSTAAN **2 EUROLLA**

TEKES ON OLLUT RAHOITAMASSA
YLI 70 % SUOMESSA SYNTYNEISTÄ
YLEISESTI TUNNISTETUISTA
INNOVAATIOISTA VUOSINA 1983-2018

JULKISEN INNOVAATIORAHOITUKSEN TULEE LISÄTÄ YKSITYISTÄ RAHOITUSTA

Asiakkaamme ovat elinkeinoelämän rohkeita uudistajia yrityksissä ja tutkimusorganisaatioissa. Tärkein kohderyhmämme ovat kansainvälistymällä kasvua hakevat pk-yritykset. Vuosien varrella kertyneet tuhannet esimerkit osoittavat, että uudistavalla yritysrahoituksella on merkittävä vaikutus yritysten kasvuun ja menestykseen.

Kun Business Finland rahoittaa yrityksiä on tärkeää, että yritys lisää omaa panostustaan t&k-toimintaan. Tutkimusten mukaan näin onkin tapahtunut - julkinen t&k-rahoitus on lisännyt myös yritysten omaa panostusta (Einiö 2014). Lisäksi on havaittu, että Tekesin rahoitus on ollut mukana 71 %:ssa Suomessa syntyneistä innovaatioista vuosina 1983–2018 (Van Der Have 2020)

INNOVAATIOSETELIN VAIKUTTAUVUUS ON KORKEIN YRITYKSISSÄ, JOTKA PANOSTAVAT MYÖS OMAA RAHOITUSTA SETELIHANKKEESEEN

Business Finlandin myöntämä innovaatioseteli on tarkoitettu pk-yrityksille, joilla on uusi kansainvälistä kasvupotentiaalia omaava tuote- tai palveluidea ja jonka eteenpäin viemiseksi yritys tarvitsee ulkopuolista osaamista. Vuonna 2016 käyttöön otetulla innovaatiosetelillä voidaan ostaa uutta ulkopuolista tietoa, asiantuntemusta ja osaamista yrityksen TKI-toiminnan kehittämiseen. Innovaatiosetelin on vuosina 2016–2022 saanut yhteensä 8 223 yritystä, ja rahoitusta on myönnetty noin 51 miljoonaa euroa. Setelin saaneista yrityksistä uusia asiakkauksia, eli yrityksiä, jotka saivat Business Finlandilta ensimmäistä kertaa rahoitusta, oli 94 %. Innovaatioseteli on siis tuonut useita tuhansia yrityksiä Business Finlandin palveluiden piiriin.

Business Finland tilasi innovaatiosetelin arvioinnin vuonna 2022 (Nyman et al.). Arvioinnin tavoitteena on ollut vastata siihen, miten yritykset ovat hyödyntäneet innovaatioseteliä tuodakseen markkinoille uusia tuote- tai palveluideoita, joilla on kansainvälistä kasvupotentiaalia ja millaisia vaikutuksia innovaatioseteleillä on ollut yritysten TKI-toimintaan ja liiketoiminnan kehittämiseen.

Arvioinnin mukaan innovaatioseteli on mahdollistanut TKI-toimintaa, jota ei olisi monilta osin toteutettu ilman seteliä. Seteli on tätä kautta tuonut lisäarvoa mikro- ja pk-yritysten innovaatiotoimintaan. Arvioinnissa tehdyn kyselyn perusteella valtaosa, eli 46 % yrityksistä, ei olisi toteuttanut innovaatiosetelillä toteutettua hanketta lainkaan, mikäli seteliä ei olisi ollut.

Arvioinnin kolme tärkeintä tulosta:

- Seteliä käyttäneille yrityksille suunnatun kyselyn perusteella kokonaisuutena eniten setelin käytöstä ovat arvioitujen tulosten ja vaikutusten valossa hyötynneet nuoret 1–2 vuotta toimineet yritykset, 10–15 henkilön (kyselyn luokittelussa) yritykset sekä yritykset, jotka ovat panostaneet omaa rahoitusta setelihankkeeseen.
- Arvioinnin ekonometrisen tilastoanalyysin perusteella yritysten kehitys on ollut setelin käytön jälkeen kasvavaa sekä liikevaihdon että henkilöstön kasvun suhteen. Vaikka tätä selittävät monenlaiset muutkin tekijät, on innovaatioseteli ollut yhtenä tekijänä mahdollistamassa kasvua.
- Palvelutoimittajista yli 98 % on yksityisiä yrityksiä. Innovaatioseteliä käytetään siis lähes kokonaisuudessaan yksityisten yritysten tarjoamiin palveluihin. Ammattikorkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen alaisten yhtiöiden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten osuus palvelutuottajista on noin 1 %.

Arvioinnin mukaan innovaatioseteli on synnyttänyt vain rajallisesti jatkuvaa uutta TKI-toimintaa ja kehittämistyön jatkumoitte Business Finlandin muilla rahoitusinstrumenteilla. Koska innovaatiosetelin tavoitteena on lisätä pk-yritysten TKI-toimintaa ja tuoda uusia yrityksiä t&k-toiminnan piiriin, tulisi jatkuvuutta pystyä lisäämään.

SUOMESSA VÄHÄN JULKISTA RAHOITUSTA YRITYSTEN TUTKIMUS- JA KEHITYSTOIMINTAAN

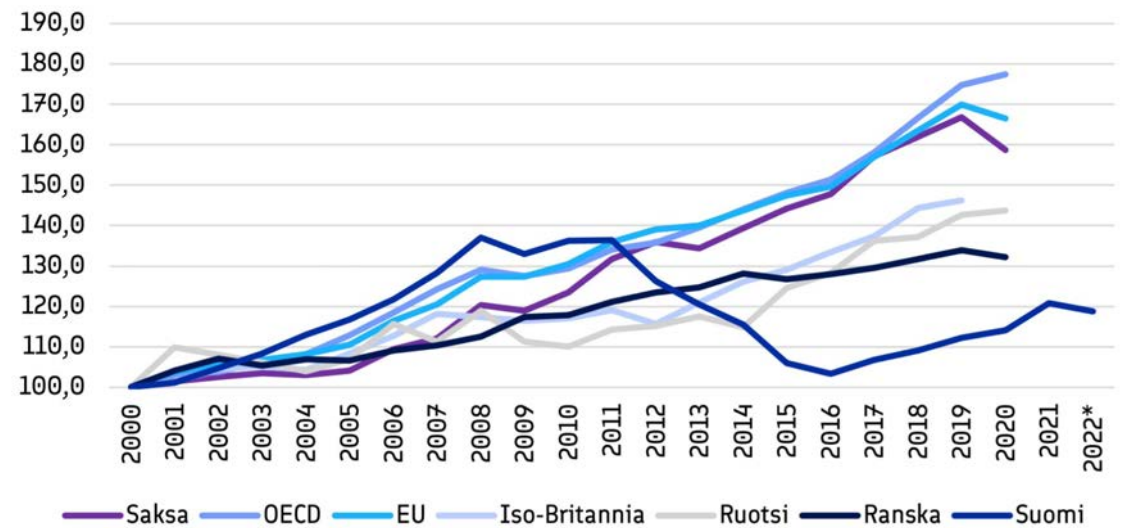
Globaali työnjako ja kilpailu asettavat entistä suurempia haasteita Suomen innovaatioympäristölle. Suomessa tehtävä tutkimus- ja kehitystyö kilpailee globaalisti maiden kanssa, joissa tutkimus- ja kehityspanokset ovat monikertaiset Suomeen verrattuna. Suomessa yritysten saama julkinen rahoitus tutkimus ja kehitystoimintaan on vaatimatonta kilpailijamaihin verrattuna ja olemme jäämässä yhä kauemmas kärjestä.

Suomen innovaatiotoiminnan rahoitustilanne on ollut huolestuttava, koska yksityiset ja julkiset tutkimus- ja kehityspanostukset ovat vähentyneet yhtä aikaa. Vaikeassa taloustilanteessa vuoden 2008 kriisin jälkeen säästöjä haettiin valtion t&k-panostuksesta toisin kuin esimerkiksi 1990-luvun laman aikana, jolloin kasvua haettiin lisäämällä julkista t&k-rahoitusta.

Vaikeassakin taloustilanteessa tulisi muistaa, että julkinen t&k- ja innovaatorahoitus on pitkällä aikavälillä kannattavaa toimintaa. Tähän on kaksi syytä. Ensiksi julkiset tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ja muut kansallista innovaatioympäristöä parantavat toimet vaikuttavat laajasti myönteisesti koko yhteiskuntaan. Toiseksi Suomessa tehtävä tutkimus- ja kehitystyö sekä innovaatiotoiminta kilpailevat globaalisti niiden maiden kanssa, joissa tutkimus- ja kehityspanokset ovat monikertaiset Suomeen verrattuna. Pärjätäksemme kilpailussa tarvitsemme riittävät resurssit, selkeät strategiset valinnat ja toimivat kumppanuudet kansallisesti ja kansainvälisesti.

SUOMI ON MENETTÄNYT ASEMANSA INNOVAATIOTOIMINNAN EDELLÄKÄVIJÄNÄ

Julkista rahoitusta yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan tulisi lisätä, jotta yritykset lisääisivät t&k-toimintaansa Suomeen.

Tutkimus- ja kehittämismenojen reaalin kehitys 2000-luvulla

Lähteet: OECD MSTI -tietokanta 2000–2020 USD PPP kiintein vuoden 2015 hinnoin; Tilastokeskus t&k-tilasto 2021 ja 2022, 2022 ennakoarvio (vuodet 2021–2022 deflatoitu kuluttajahintaindeksillä).

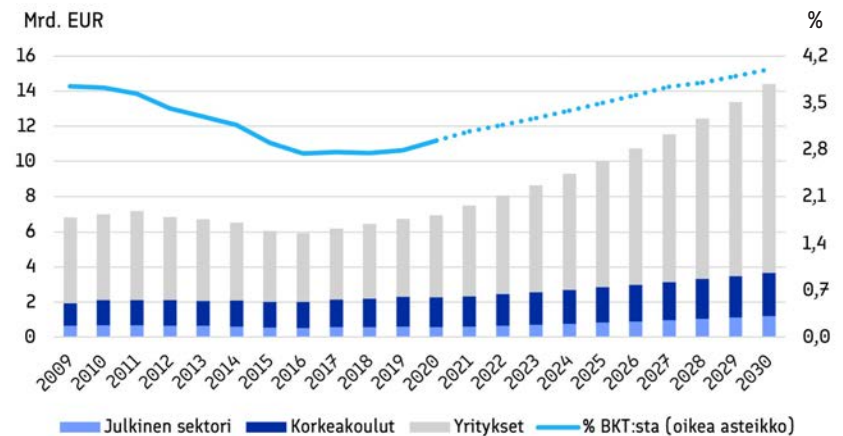
HALLITUSOHJELMAN 4 %-N T&K-TAVOITE TUPLAISI PANOSTUKSET VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Suomen innovaatiotoiminta on heikentynyt merkittävästi ja t&k-panostukset ovat laskeneet alle 3 %:iin BKT:stä. Suurten yritysten t&k-menot Suomessa ovat kuitenkin maltillisesti kasvaneet vuodesta 2016 eteenpäin.

Suomeen on laadittava pitkän aikavälin suunnitelma, jonka avulla TKI-toimintaympäristö paranee, ja sitä kautta yksityisten ja julkisten investointien ja rahoituksen tasossa tavoitellaan neljän prosentin bruttokansantuoteosuutta. Samalla vahvistetaan suomalaisen tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfrastruktuureihin.

Skenaariossa oletetaan, että 4 %:n tavoitteen saavuttamiseksi julkinen rahoitus tulisi tuplata vuoteen 2030 mennessä. Tässä tapauksessa julkinen rahoitus t&k-toimintaan kasvaisi 1,2 mrd. euroon (0,61 mrd. euroa vuonna 2021) ja korkeakoulusektorin rahoitus lähes 2,4 Mrd. euroon (1,73 mrd. euroa vuonna 2021). Tämä tarkoittaisi, että yritysten tulisi myös lähes tuplata oma t&k-rahoituksensa 5,1 Mrd. eurosta yli 10 Mrd. euroon. Laskelmissa on oletettu, että BKT kasvaisi VM:n pitkän aikavälin ennusteen mukaisesti vuoteen 2030 saakka.

SKENAARIO T&K-PANOSTUSTEN NOSTAMISEKSI 4 %:IIN VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

VETURIRAHOITUS LISÄÄ T&K- JA INNOVAATIOPANOSTUKSIA SUOMEEN

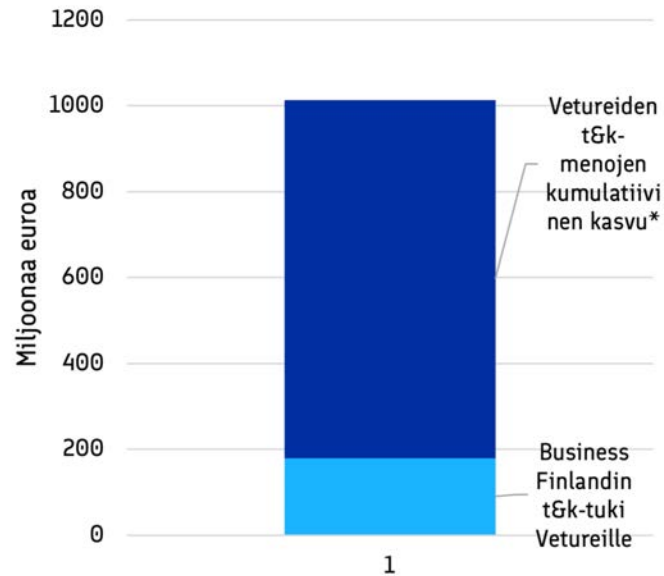
Hallitus on asettanut tavoitteen, jonka mukaan Suomen tutkimus- ja kehitysmenojen tason tulisi olla 4 % bruttokansantuotteesta vuonna 2030. Business Finland pyrkii omalta osaltaan myötävaikuttamaan hallituksen tavoitteeseen, ja siksi olemme käynnistäneet haastekilpailun veturiyrityksille. Tavoitteena on saada etenkin suuret yritykset lisäämään huomattavasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaansa Suomessa ja luomaan uuteen liiketoimintaan tähtääviä miljardiluokan ekosysteemejä. Suurten yritysten rooli 4 %:n tavoitteen saavuttamisessa on keskeinen.

Kilpailuun osallistuvien veturiyritysten tulee tarjota ratkaisuja merkittäviin tulevaisuuden haasteisiin, joko ns. missioihin tai merkittäviin teknologiahaasteisiin, ja vaikuttaa oleellisesti Suomen osaamiseen, kilpailukykyyn ja t&k-panostuksiin.

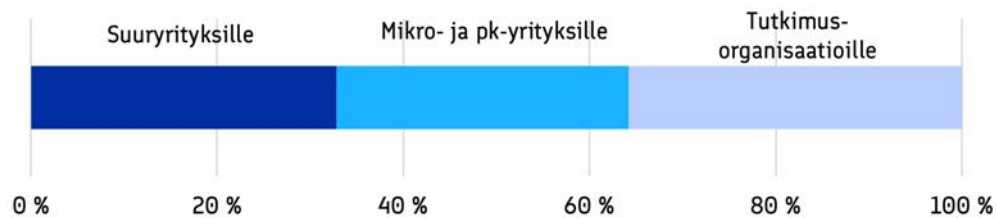
Business Finlandin veturirahoituksen edellytyksenä on, että veturi sitoutuu lisäämään omaa t&k-toimintaansa Suomessa vähintään kaksinkertaisesti Business Finlandin rahoitukseen verrattuna projektin keston aikana. Rahoituksella on oltava heijastevaikutus myös muihin ekosysteemin toimijoihin, joiden t&k-projekteja Business Finland voi myös rahoittaa. Veturiyritykselle myönnetään korkeintaan viiden vuoden ajalle 20 miljoonaa euroa t&k tukea. Haastaja-sarjan vetureille tuki on 10 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 loppuun mennessä Business Finland oli valinnut rahoitettavaksi yhteensä 14 veturiprojektia, joita se on sitoutunut rahoittamaan yhteensä noin 260 miljoonalla eurolla. Veturit ovat suurten yritysten ympärille rakentuvia ekosysteemi projekteja, joiden tavoitteena on parantaa Suomen kilpailukykyä rakentamalla kansainvälisen huipputason ekosysteemeitä. Business Finland rahoituksen ehtona on, että veturit tekevät merkittäviä t&k-panostuksia Suomeen projektin aikana.

Investointikertoimen kautta tarkasteltuna Business Finlandin panostuksen odotetaan palautuvan Suomeen 3,6-kertaisesti t&k- ja innovaatiopanostuksina.

Business Finlandin t&k- ja innovaatiotuki vetureille palautuu 3,6-kertaisesti t&k- ja innovaatiomenojen kasvuna

Veturirahoituksesta 66 % kanavoituu pk-yrityksille ja tutkimusorganisaatioille

VETUREISSA OVAT MUKANA SUURYRITYKSET, PK-YRITYKSET JA TUTKIMUSORGANISAATIO

Veturin lisäksi Business Finland rahoittaa myös niiden ympärille rakentuvaa ekosysteemiä. Veturiprojektien ekosysteemisen luonteen vuoksi merkittävä osuus sekä veturirahoituksesta että niiden ekosysteemiprojektien rahoituksesta päätyy lopulta pk-yrityksille ja tutkimusorganisaatioille. Kun tarkastelussa huomioidaan projekteissa tehtävä alihankinta, suuntautuu veturikokonaisuuden rahoituksesta mikro- ja pk-yrityksille sekä tutkimusorganisaatioille noin 66 %.

Veturirahoitusta ja vetureiden ekosysteemeille suunnattua kumppanuusmallia arvioitiin vuonna 2022.

EKOSYSTEEMIT KEHITTÄVÄT SUOMEN INNOVAATIOYMPÄRISTÖÄ PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ

Pitkällä aikavälillä julkisen innovaatorahoituksen tulee tuottaa uutta tietoa ja osaamista, joka hyödyttää koko yhteiskuntaa. Yhtä lailla tärkeä perustelu on innovaatiojärjestelmän kokonaisuuden tai ”innovaatioekosysteemin” pitkäjänteinen kehittäminen. Julkista rahoitusta motivoi myös kansakuntien väliseen kilpailuun liittyvä strateginen ajattelu: monikansallisesti toimivien yritysten toiminnoilla on lukuisia vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja, ja maat kilpailevat erityisesti työntensiivisistä ja korkeapalkkaisesta innovaatiotoiminnasta.

Ekosysteemi on verkosto, jonka jäsenillä on jaettu päämäärä ja yhteiset toimintatavat ja niissä on mukana toimijoita sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta. Ekosysteemipolitiikassa julkisen sektorin keskeisin rooli on korjata ns. järjestelmäpuutteita; merkittävien uusien ekosysteemien syntyminen edellyttää yhtäaikaista ja samansuuntaista ponnistusta suurelta joukolta eri toimijoilta. Jotta yksittäinen toimija voisi saada aikaan ekosysteemiin vaadittavan verkoston, luotua sille yhteisen

tavoitteen ja kasvuvision, sekä orkestroitua sille yhteisen muutosohjelman, tarvittaisiin äärettömän vahva veturi ja liiketoimintamalli. Julkisella sektorilla onkin perusteltu rooli tämän tyyppisen yhteiskunnan kannalta arvokkaan rakennemuutoksen käynnistäjänä ja fasilitoijana.

Yhteistyön rahoitus, verkostojen fasilitointi ja rahoituksen fokuointi kansantalouden kannalta erityisen lupaaville ekosysteemeille mahdollistaa rakennemuutoksia, jotka eivät muuten tapahtuisi. Monet innovaatiot ovat luonteeltaan systeemisiä, ja vaativat tuekseen täydentäviä innovaatiota, infrastruktuuria tai tuotteita. Niihin voi liittyä myös verkostovaikutuksia, jotka eivät suoraan hyödytä alkuperäisen innovaatioinvestoinnin tekeviä yrityksiä. Systeemisten hyötyjen realisointi edellyttää koordinoitua, joka käytännössä onnistuu vain harvoin puhtaasti yksityisten toimijoiden yhteistyönä. Samalla ekosysteemit lisäävät Suomen innovaatioympäristön kiinnostavuutta t&k- ja innovaatiotoiminnan sijaintipaikkana.

**Ekosysteemit lisäävät systeemisiä vaikutuksia
ja edistävät rakennemuutosta**

EKOOSYSTEEMIT LISÄÄVÄT KASVUA JA UUDISTUMISTA

Vuonna 2020 toteutettiin arviointi, jossa tarkasteltiin Business Finlandin ekosysteemityön vaikuttavuutta. Arviointiin valittiin 13 ekosysteemiä, jotka edustivat laajasti koko Business Finlandin ekosysteemiportfoliota sekä elinkaaren vaiheensa, toimialan tai teeman, että käytettyjen tuki-instrumenttien suhteen. Arvioinnin tulosten mukaan ekosysteemipolitiikalla on mahdollisuudet tuottaa merkittäviä hyötyjä Suomelle: Ekosysteemikonsepti vastaa hyvin sille asetettuihin tavoitteisiin, liittyen talouden uudistamiseen, kansainvälistymiseen ja kasvuun Ekosysteemiyhteistyön ajallinen kesto ja ekosysteemiyritysten välisten suhteiden tiiviys korreloivat positiivisesti yritysten toteutuneen taloudellisen kasvun kanssa. Jotta positiivinen suuntaus saataisiin pidettyä yllä, tulisi koko Suomen innovaatiojärjestelmän sitoutua ekosysteemien pitkäjänteiseen tukemiseen sekä järjestelmän jatkuvaan kehittämiseen. Business Finlandin toivottiin kasvattavan rooliaan erityisesti alkuvaiheen ekosysteemien tukemisessa sekä siinä, miten ekosysteemitoimintaan liittyvää osaamista ja tietotaitoa kerrytetään, ylläpidetään ja jaetaan. (Zegel et al. 2021)

NELJÄ EKOOSYSTEEMI-INSTRUMENTTIA ARVIOITIIN VUONNA 2022

Vuonna 2022 toteutettiin neljän ekosysteemi-instrumentin arviointi. Arvioitavat instrumentit olivat veturit, pääomalainoitettut kasvumoottorit, orkestrointirahoitusta saaneet kasvumoottorit sekä kumppanuusmalli. Seuraavassa on esitetty tiiviisti arvioitsijan instrumentikohtaiset johtopäätökset ja toimenpidesuosituksukset.

EKOSYSTEEMIT LISÄÄVÄT KASVUA JA UUDISTUMISTA

VETURIT ETENEVÄT VAUHDILLA

Arvioitsijan mukaan vetureiden strateginen toimintatapa toimi ja vie kokonaisuuksia vauhdikkaasti eteenpäin. Veturiyrityksen laatima roadmap suuntaa liikettä ja tekemistä ja asettaa yhteisen mission. Veturiekosysteemin peruskonsepti toimii: ekosysteemeillä on selkeä, sitoutunut ja osaava johtaja. Lisäksi Veturi-instrumentin vahvuus on sen kannustavuus merkittäviin yksityisiin t&k-investointeihin. Toimenpidesuosituspuolella arvioitsija toivoo nykyistä parempia kannusteita varsinaisen ekosysteemityön (vs. t&k-työ) tekemiseen, lisäpanostusta pk-yritysten houkutteluun sekä sen huomioimista, että veturiekosysteemeissä tehtävät t&k painottuu tutkimukseen kehityksen sijaan.

PÄÄOMALAINOITETUISSA KASVUMOOTTOREISSA MAHDOLLISUUKSIA LÄPIMURTOIHIN

Kasvumoottorit ovat olleet rohkeita investointeja vahvuuksiin, jotka tukevat radikaalia uudistumista ja rahoitetuissa projekteissa on potentiaalia suuriin onnistumisiin. Instrumenttiin sisältyy teoreettinen win-win, sillä se yhdistää ekosysteemin rakentamisen ja liiketoiminnan kehittämisen. Kääntöpuolella taas, osa rahoitetuista projekteista on hyvinkin riskialttiita ja niiden onnistumiseen vaikuttavat monet ulkoiset tekijät. Instrumentille asetetut tavoitteet ovat erittäin kunnianhimoisia ja niiden saavuttaminen voi olla vaikeaa erityisesti, kun rahoitetut yritykset ovat pääasiassa startupeja. Lisäksi arvioitsija toivoi, että ekosysteemisiä elementtejä korostettaisiin, tai että ekosysteemikehittäminen ja radikaali uudistuminen erotettaisiin omiksi instrumenteikseen.

ORKESTROINTIRAHOITUKSELLA TUETAAN EKOSYSTEEMIN TOIMINTAA

Kasvumoottoreiden orkestrointirahoitus on Business Finlandin ainoa ekosysteemi-instrumentti, joka keskittyy nimenomaan ekosysteemin kehittämiseen. Instrumentista rahoitusta saa neutraali orkestraattori, ei esimerkiksi yksittäinen ekosysteemin jäsenyrittäjä. Tämä tarjoaa yhtäläiset edut kaikille ekosysteemijäsenille. Lisäksi arvioitsijoiden mukaan instrumentilla olisi varovaisia positiivisia vientivaikutuksia. Kannusteita esi-merkiksi osaamisen ja regulaation kehittämiseen voisi kasvattaa: nyt kannusteet liittyvät lähinnä t&k:hon ja viennin kasvuun. Lisäksi rahoituksen jatkuvuuteen tulisi panostaa, sillä nykyisestä tulorahoitukseen perustuvasta palvelumallista on vaikea tehdä pysyvää.

KUMPPANUUSMALLISSA SYNERGIAETUJA VIELÄ LÖYDETTÄVISSÄ

Arvioinnin mukaan kumppanuusmalli sisältää merkittävän potentiaalin, kun kansallisia ponnistuksia yhteensovitetaan. Ainakin teoriassa yhteensovittamisen seurauksena olisi mahdollista korjata ”matalalla roikkuvia” työn hedelmiä. Todellista yhteensovittamista, esimerkiksi akatemian lippulaivojen ja veturien välillä, ei ole vielä tapahtunut. Arvioitsijan mukaan nykyistä tiiviimpi yhteensovittaminen vaatii vision siitä, miten Business Finland ja Suomen Akatemia pystyvät nykyistä paremmin hyödyntämään toistensa vahvuuksia ja tekemään yhteisiä päätöksiä tutkimus- ja kehitysrahoituksen painopisteistä ja suunnasta. (Zegel et al. 2022)

SUURYRITYSTEN JA TUTKIMUKSEN YHTEISTYÖ LISÄÄ ULKOISVAIKUTUKSIA

Teknologian ja osaamisen siirtyminen panostavasta yrityksistä muiden hyödyksi synnyttää ulkoisvaikutuksia koko yhteiskunnassa. Julkisella toimijalla on tässä tärkeä rooli, koska yritysten saama hyöty omista tutkimus- ja kehityspanoksistaan on alle puolet syntyneistä kokonaishyödyistä.

Yli puolet hyödyistä tulee yhteiskunnalle ja kansantaloudelle ulkoisvaikutuksina, kun syntyvä osaaminen siirtyy eri tavoilla muiden hyödyksi. Se siirtyy työntekijöiden vaihtaessa työpaikkaa, yritysten tehdessä yhteistyötä innovaatio toiminnassa, liiketoiminnan kumppanuus- ja arvoverkostoissa sekä yleisemmin uusien innovaatioiden rakentuessa kumulatiivisesti aiempien innovaatioiden varaan. Malirannan et al. (2016) tutkimusten mukaan innovaatiotukea saaneisiin yrityksiin alkaa usein siirtyä innovaattoreita muista korkean tuottavuuden yrityksistä. ”Havainnot viittaavat siihen, että julkinen innovaatio rahoitus edistää taloudellista uudistumista ja tiedon leviämistä yritysten välillä.”

Suuret yritykset voivat hankkia tarvitsemansa osaamisen globaalisti ja rakentaa ydinosaamisensa keskittymät mihin maahan tahansa. Jos Suomi ei tarjoa niiden tarvitsemaa osaamista, samanlaisia kannusteita kuin muut maat ja jos yhteistyökulttuuri ei toimi, menetämme suurten yritysten innovaatioprojektit muualle.

Business Finland vaikuttaa verkottumiseen kannustavien rahoituskriteeriensä avulla suurten yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatioprojektien laatuun. Tämä tuottaa merkittäviä ulkoisvaikutuksia, kun osaaminen siirtyy suurten yritysten, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välillä ja pk-yritykset kehittyvät suurten yritysten alihankkijoina ja strategisina kumppaneina.

Suuret yritykset tekevät merkittävän osan Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnasta, kehittävät osaamista ja tuottavat radikaaleja innovaatioita. Nämä yritykset ovat myös tärkeässä roolissa siten, että yhteistyössä yliopistojen kanssa ne suuntaavat yliopistojen tutkimusta. Myös pk-yritykset hyötyvät isojen yritysten kanssa tehdystä yhteistyöstä, koska niiden vienti suuntautuu usein isojen yritysten johtamiin verkostoihin.

Suuret yritykset ovat merkittäviä työllistäjiä ja yhteisöveron maksajia Suomessa. Jos suuret yritykset siirtävät ydinosaamisensa kehittämisen pois Suomesta, yritysten muutkin toiminnot seuraavat ennen pitkää perässä. Siksi suurten yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan julkinen rahoitus on Suomelle vielä tärkeämpää kuin suurille yrityksille itselleen.

JULKINEN INNOVAATORAHOITUS EDISTÄÄ TALOUDELLISTA UUDISTUMISTA JA TIEDON LEVIÄMISTÄ YRITYSTEN VÄLILLÄ

SUURTEN YRITYSTEN RAHOITUS TUOTTAA LAAJASTI ULKOISVAIKUTUKSIA

Suurten yritysten ulkoistusvaikutukset

Suurille yrityksille myönnettyä Business Finlandin rahoitusta kanavoituu myös pk-yrityksille, korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille.

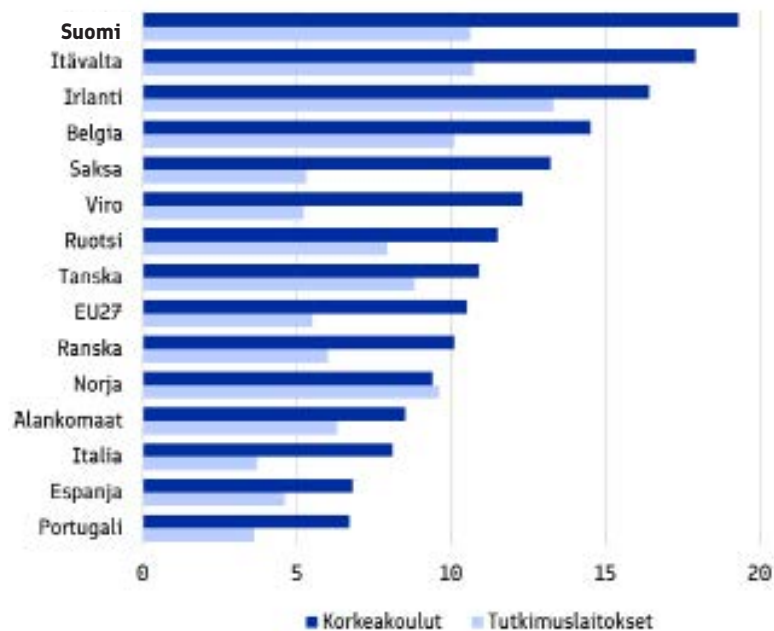
Vuonna 2022 Business Finland on rahoittanut suurten yritysten tutkimus-, kehitys ja innovaatioprojekteja yhteensä 232 miljoonalla eurolla. Suurten yritysten kautta kanavoitui pk-yrityksille 50 miljoonaa euroa ja tutkimusorganisaatioille 32 miljoonaa euroa.

Monet menestyneet yksityisen sektorin innovaatiot ovat saaneet alkuvaiheessa rahoitusta ja muita palveluita julkiselta sektorilta niin Yhdysvalloissa kuin muissakin kehittyneissä talouksissa. Suuryritysten tutkimusyhteistyö on kanavoitunut merkittäviksi innovaatioiksi myös Suomessa.

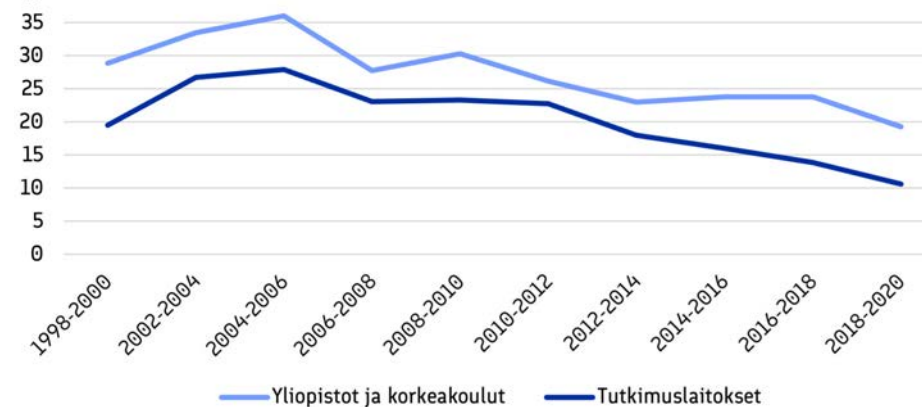
Korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välinen yhteistyö rakentaa sellaista osaamista, joka sitoo yritysten innovaatiotoimintaa Suomeen. Myös suuret globaalit haasteet vaativat isojen yritysten mukanaoloa ja verkottumista pk-yritysten kanssa. Monille suurille yrityksille on haastavaa synnyttää radikaalisti uusia, omien vanhojen tuotteiden ja palvelujen valta-asemaa haastavia ratkaisuja. Oman uudistumisensa ja tulevan kilpailukykyä turvaamiseksi suuret yritykset hakevat usein innovaatiokumppanuuksia vanhentuneita ajatusmalleja haastavien alkavien ja pienten yritysten kanssa. Viime vuosina tapahtuneet t&k-rahoituksen leikkaukset ovat vähentäneet nimenomaan tutkimuksen ja yritysten välistä yhteistyötä.

SUOMI ON KÄRKIMAA YRITYSTEN JA TUTKIMUSORGANISAATIOIDEN INNOVAATIOYHTEISTYÖSSÄ – RAHOITUSLEIKKAUKSET OVAT HEIKENTÄNEET YHTEISTYÖTÄ

YRITYSTEN INNOVAATIOYHTEISTYÖ YLIOPISTOJEN, KORKEAKOULUJEN JA TUTKIMUSLAITOSTEN KANSSA

YRITYSTEN INNOVAATIOYHTEISTYÖ %

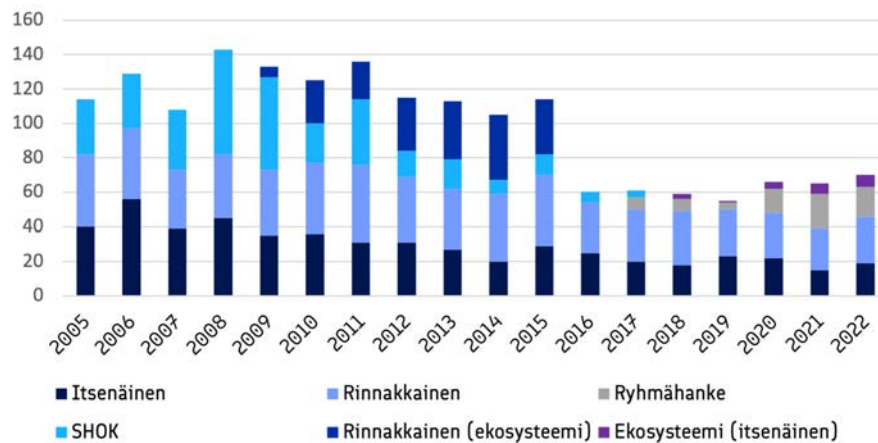
Yritysten yhteistyö %-osuutena innovaatio toimintaa harjoittaneista yrityksistä yhteistyökumppanin mukaan

Lähteet: Eurostat, Community Innovation Survey, Tilastokeskus

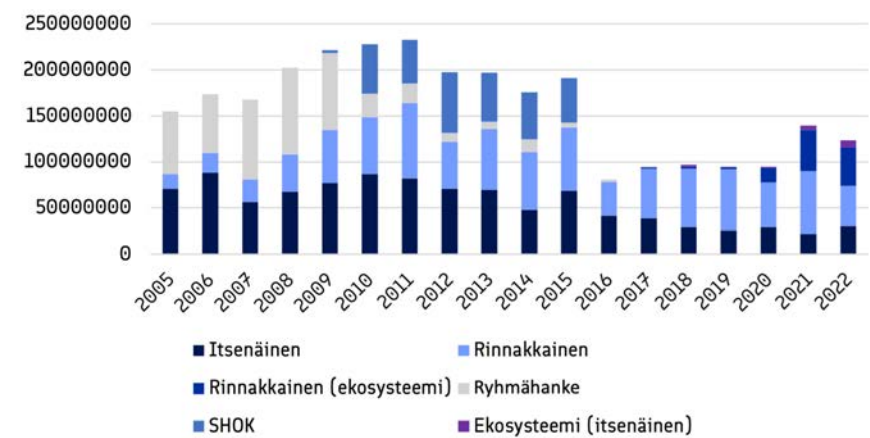
SUOMI ON KÄRKIMAA YRITYSTEN JA TUTKIMUSORGANISAATIOIDEN INNOVAATIOYHTEISTYÖSSÄ – RAHOITUSLEIKKAUKSET OVAT HEIKENTÄNEET YHTEISTYÖTÄ

ORGANISAATIOIDEN LKM HANKETYYPEITTÄIN

ITSENÄINEN HANKE EI OLE KYTKÖKSISSÄ MUIHIN (EI YHTEISTYÖTÄ),
RYHMÄHANKE = RAHOITUS MENEÄ KOORDINAATTORIN KAUTTA YHDELLÄ HAKEMUKSELLA,
RINNAKKAINEN HANKE = JOKAINEN OSAPUOLI

RAHOITUS

Tekesin ja Business Finlandin julkisen tutkimuksen rahoitus ja organisaatioiden lukumäärä tutkimusprojekteissa.
Lähde: Business Finland

MONIALAISELLA TUTKIMUKSELLA SYNTYY UUTTA LIIKETOIMINTAA YRITYKSIIN

Business Finland rahoittaa korkeatasoista tutkimusta, johon yhdistyy näkemys kaupallisista tai yhteiskunnallisista hyödyntämismahdollisuuksista. Siksi painopiste on monialaisessa tutkimuksessa, jonka tulosten avulla syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisiin yrityksiin.

Elinkeinoelämän kanssa verkottunut tutkimus on tärkeä tutkimusrahoitusmuoto, jossa yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset kehittävät ratkaisuja liiketoiminnan tarpeisiin. Näitä tutkimustuloksia yritykset voivat hyödyntää omissa yritysprojekteissaan.

Tutkimuksella on monia tärkeitä rooleja Suomen innovaatioympäristössä. Ensisijaisesti tutkimus tuottaa uutta tietoa yhteistyössä yritysten kanssa. Tutkimustulosten hyödyntäminen elinkeinoelämässä on ensisijaisen tärkeää.

**Tutkimus tuottaa uutta
tietoa ja kyvykkyyksiä
yhteistyössä yritysten
kanssa**

AUDIOVISUAALISEN ALAN TUOTANTOKANNUSTIMEN AVULLA KANSAINVÄLISIIN YHTEISTUOTANTOIHIN

Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin (AV-tuotantokannustin) on maksuhyvitysmuotoinen kannustin Suomessa toteutettavalle AV-tuotannolle. Kannustimen tavoitteena on lisätä kansainvälistä kiinnostusta Suomea kohtaan tuotantomaana sekä edistää suomalaisten yritysten kehitystä, kasvua ja kansainvälistymistä.

AV-tuotantokannustimen arvioinnin mukaan kannustin on toteuttanut hyvin sille asetettuja tavoitteita (Owal Group 2020b). Tuotantokannustimella on ollut suuri merkitys kannustinta saaneiden tuotantojen toteutumiselle ja kannustin on edistänyt kotimaisen tuotannon siirtymistä ja pysymistä Suomessa. Osana arviointia toteutetussa kyselyssä 80 % kannustinta hakeneista tuotantoyhtiöistä katsoi, että tuotanto ei olisi toteutunut ilman AV-tuotantokannustinta. Lisäksi kannustin on mahdollistanut aiemmin ulkomailla kuvattujen sarjamoitoisten tuotantojen siirtymisen Suomeen sekä kokonaan uusien tuotantojen toteuttamisen Suomessa.

MISSIOT RAKENTAVAT TULEVAISUUDEN MARKKINAMAHDOLLISUUKSIA

Missiokonsepti on Business Finlandille uudenlainen toimintatapa, jossa yhdistyy pitkän aikajänteen strateginen ennakoitavuus yritysten auttamiseen nykyhetkessä. Business Finlandin ohjelmatoiminta tulee jatkossa kiinnittymään vahvasti missioihin. Missioiden avulla pyritään luomaan arvoa yhteiskunnalle laajasti ja etsimään merkittäviä tulevaisuuden markkinamahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Business Finlandin missioiden aiheet valikoituvat alueille, jotka ovat maailmanlaajuisesti muutoksessa, ja tarjoavat tätä kautta myös merkittäviä tulevaisuuden markkinamahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Koska missiot ovat uudentyyppinen toimintatapa Business Finlandille, rakennetaan myös niiden seuranta, arviointi ja vaikuttavuus uusista lähtökohdista käsin, myös ohjelmien osalta. Alkuvaiheessa Business Finland käynnisti missiotoimintansa kahden uusien mission kautta, jotka olivat digimurrokseen liittyvä ”Digital Native Finland” ja hiilineutraalisuuteen suuntaava ”Zero Carbon Future”.

ULKOMAISET SUORAT SIJOITUKSET OVAT TÄRKEITÄ SUOMEN KILPAILUKYVYLLE

Business Finlandin Invest in-palvelut edistävät suorien investointien sijoittumista Suomeen. Kansainvälisten investointien hankintatyötä kehitetään ja koordinoidaan verkottuen aktiivisesti alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Ulkomaisille investoijille tarjotaan esimerkiksi toimiala- ja markkinatietoa Suomesta sekä heitä ohjataan oikeille sidosryhmille Suomessa.

INVEST-IN PALVELUJEN INTERVENTIOPERUSTELUT:

- Rajoitettu rationaalisuus (bounded rationality): ulkomaisilla yrityksillä ei ole riittävästi tietoa mahdollisuuksista investoida Suomeen
- Markkinapuute: Kansantalouden näkökulmasta yksityinen sektori ei panosta riittävästi palveluihin, jotka tukevat ulkomaisten yritysten houkuttelemista Suomeen

INVEST IN FINLANDIN ASIAKKAAT LUOVAT HYVINVOINTIA SUOMELLE

Suorat sijoitukset ulkomailta ovat tärkeä osa Suomen talouden kasvua ja elinkeinoelämän kehitystä. Suoria vaikutuksia kansantalouteen ovat yritysten maksamat palkat ja yritysten tekemä voitto sekä näistä syntyvät verotulot. Suorien vaikutuksien lisäksi syntyy myös välillisiä vaikutuksia, kun ulkomaiset yritykset tekevät hankintoja suomalaisilta yrityksiltä ja vahvistavat näin asiakasyritystensä työllisyyttä. Ne tarjoavat kotimaisille yrityksille mahdollisuuksia integroitua globaaleihin arvoketjuihin ja innovaatioverkostoihin sekä osaamisen leviämisen ulkoisvaikutuksia.

Business Finlandin osana toimiva Invest in Finland on auttanut ulkomaisia yrityksiä liiketoimintamahdollisuuksien löytämiseen Suomessa, tuottanut tietoa Suomesta investointikohteena sekä koordinoanut kansallista investointien hankintatyötä. Invest in Finlandin toiminta on lisännyt ja aikaistanut kansainvälisten yritysten sijoittumista Suomeen, sekä laajentanut osaa investointisuunnitelmista.

Invest in -palveluiden tuloksellisuutta seurataan ensisijaisesti työllistävyyden ja investointieurojen kautta. Viime vuoden tulokset ovat olleet positiivisia vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta. Vuonna 2022 Invest in Finland auttoi 28:aa ulkomaista yritystä sijoittumaan Suomeen tai laajentamaan liiketoimintaansa Suomessa. Lähes kaikki Invest in Finlandin asiakasyritykset vastasivat etukäteen määriteltyjä strategisia fokustoimialoja (89 %) ja -kohdemarkkinoita (93 %). Euromääräisesti yritykset investoivat Suomeen 203 miljoonaa euroa ja loivat 735 uutta työpaikkaa. Invest in Finland neuvotteli viime vuonna yli 620:n kansainvälisen yrityksen kanssa mahdollisesta sijoittumisesta Suomeen. Kuusikymmentä näistä yrityksistä tuli myös vierailemaan Suomeen. Tyytyväiset asiakkaat antoivatkin Invest in Finlandin palveluille arvosanaksi 4.3/5.

Vuonna 2022 Invest in Finlandin kehityshankkeet keskittyivät aftercare-toimintamallin implementointiin sekä alueyhteistyön lisäämiseen. Vuonna 2022 yli viidesosa Invest in Finlandin kautta tulleista investointipäätöksis-

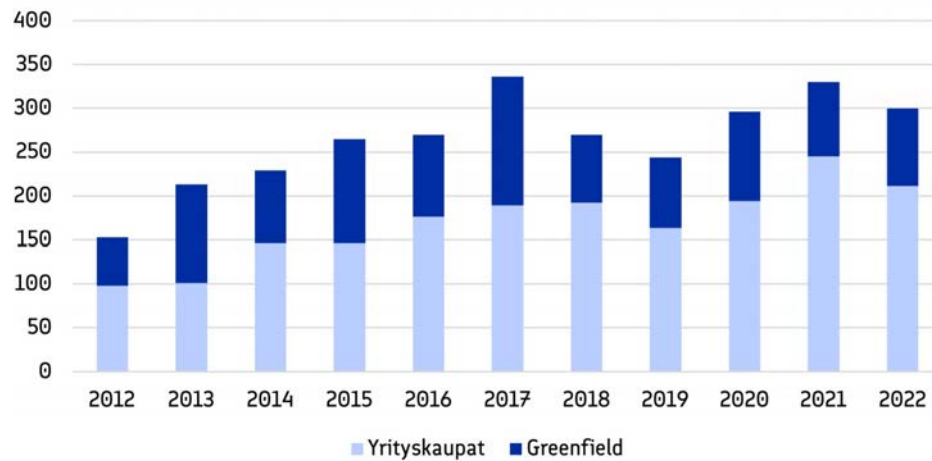
tä liittyi liiketoiminnan laajentamiseen Suomessa. Epävarmassa taloustilanteessa jatkoinvestointien merkitys korostuu Suomelle. Aluenäkökulmasta voidaan todeta, että vuonna 2022 kaikista Invest in Finlandin asiakasyritysten investointipäätöksissä neljäsosassa oli mukana alueellinen yhteistyökumppani.

Invest in Finland arvioi Copenhagen Economicsin luoman mallin perusteella sen asiakkaidensa greenfield-investointien kokonaisvaikutuksen olevan noin 509 miljoonaa euroa BKT:n vuosien 2018-2021 aikana (sisältäen suorat ja välilliset vaikutukset). Lisäksi kokonaisvaikutus greenfield-työpaikkojen osalta arvioitiin olevan noin 4000. Tämän lisäksi Invest in Finlandin kautta on tullut myös muun tyyppisiä investointeja (esim. jatkoinvestoinnit, startup-investoinnit), joita ei ole sisällytetty mukaan laskelmaan.

ULKOMAISET INVESTOINNIT TOIPUNEET KORONAKRIISISTÄ – FOKUS EDELLEEN YRITYSKAUPOISSA

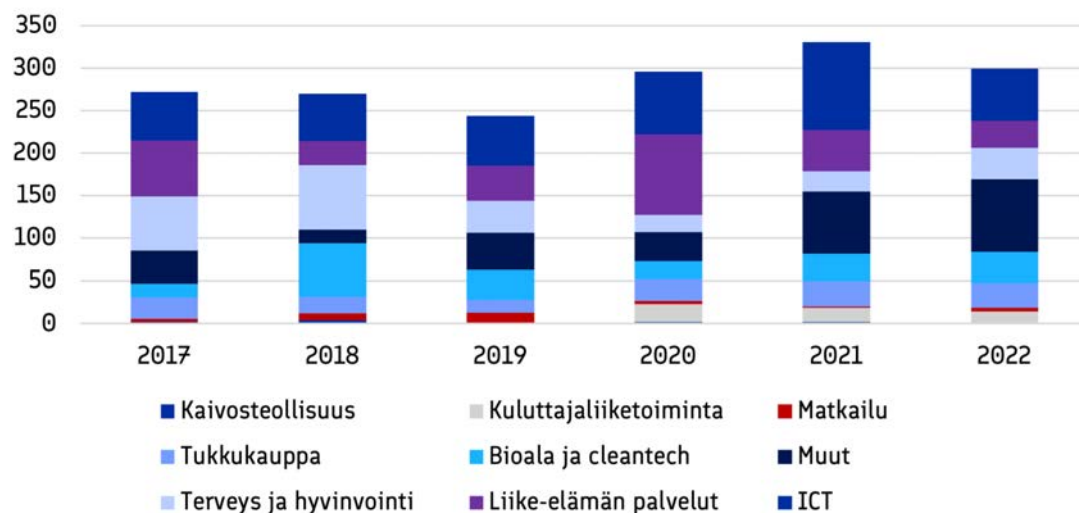
Suomeen on tullut viime vuosien aikana tasainen määrä uusia ulkomaisia yrityksiä, yritysostojen merkitys korostui pandemia-aikana. Lähde: Business Finland

Invest in Finlandin tehtäviin kuuluu myös kaikkien Suomeen tulevien ulkomaisten investointien seuranta ja kokonaiskuvan kartoittaminen.

UNCTADin mukaan kansainväliset investointivirrat saavuttivat vuonna 2021 koronakriisiä edeltävän tason (n. 1.6 biljoonaa dollaria), pääosin vilkkaan yrityskaupamarkkinan sekä suurien infraelvytyshankkeiden takia. Epävarmoina aikoina investoijat suosivat yrityskauppoja greenfield-investointien sijaan.

Vuoden 2022 luvut eivät ole vielä saatavilla, mutta arviot mukaan ne näyttävät heikoilta etenkin greenfield-investointien osalta. Investointivirtojen arvioidaan laskevan tai pysyvän parhaimmillaan ennallaan. Q1:llä greenfield-investointien määrä väheni 21 prosenttia. Etenkin helmikuussa 2022 alkaneen sodan aiheuttamat ruoka-, energia- ja finanssikriisi vaikeuttavat investointeja.

Vuonna 2022 eniten ulkomaisia investointeja sijoittui ICT- ja terveyssektorille.
Lähde: Business Finland

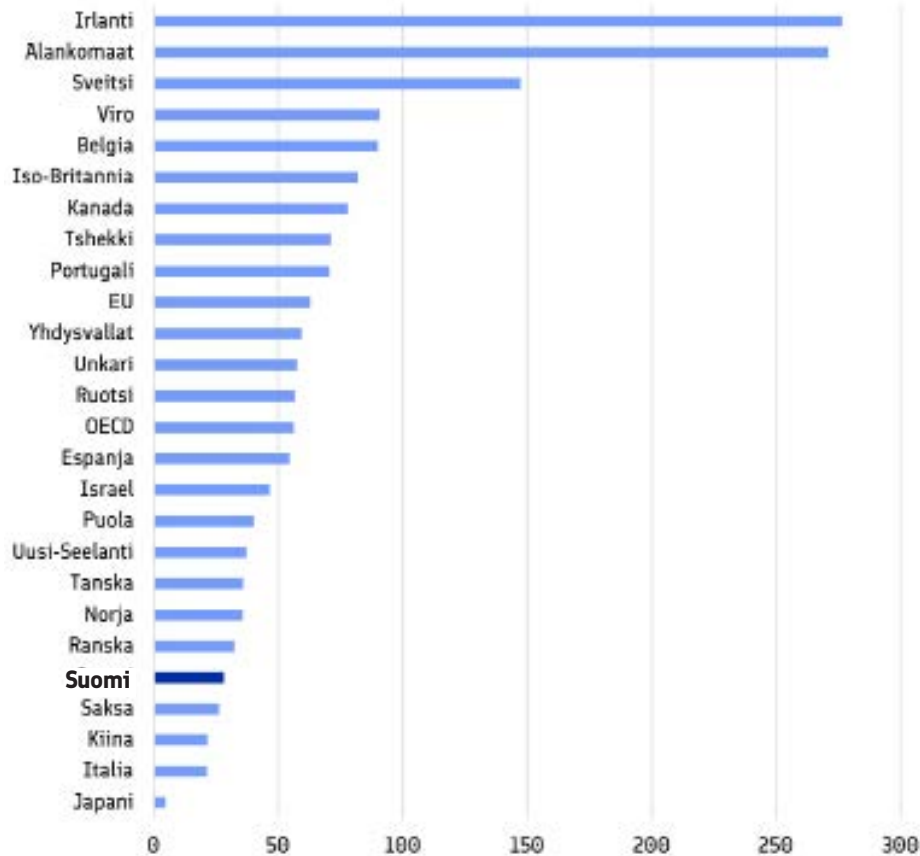
Suomessa tilanne heijastelee kansainvälistä trendiä. Business Finlandin seurannan mukaan uusia ulkomaisia yrityksiä tuli Suomeen vuonna 2022 yhteensä 300 kappaletta. Yrityksien määrä korostui vuonna 2022, sillä lähes 70 % uusista yrityksistä tuli Suomeen yritysoston kautta, uuden liiketoimintayksikön perustamisen sijaan.

Eniten uusia ulkomaisia suoria sijoituksia tuli kappalemäärällisesti Ruotsista, Iso-Britanniasta ja USA:sta. Toimialoittain uusia ulkomaisia investointeja tehtiin eniten ICT- sekä terveyssektorille. Ulkomaiset investoinnit matkailuun olivat edelleen hyvin vähäisiä. Lähes 50 prosenttia investoinneista sijoittui Uudellemaalle, mutta investointeja tehtiin myös mm. Pohjanmaalle, Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Karjalaan.

Uusien investointien lisäksi Suomessa jo toimivat ulkomaisomisteiset yritykset tekivät yhteensä noin 157 jatkoinvestointia Suomeen vuonna 2022. Ulkomaisten yritysten jatkoinvestoinnit kertovat luottamuksesta Suomeen toimintaympäristönä. Eniten jatkoinvestointeja sijoittui vähittäiskaupan alalle ja terveyssektorille.

ULKOMAISTEN INVESTOINTIEN VARANTO SUHTEESSA BKT:HEN

Ulkomaisten investointien varanto suhteessa BKT:hen, %. Vuosi 2021.
Lähde OECD 2023

ULKOMAISOMISTEISET YRITYKSET TÄRKEITÄ SUOMEN TYÖLLISYYS- JA KASVUTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA

Vaikka Suomessa vain noin yksi prosentti yrityksistä on ulkomaalaisomistuksessa, tämä joukko kantaa kortensa kekoon moninkertaisesti Suomen talouteen. Ne luovat työpaikkoja ja tuovat investointieuroja, kasvattavat vientiä, lisäävät innovaatioita ja monipuolistavat tietotaitoa. Tilastokeskuksen selvityksen mukaan noin 4 500 ulkomaalaisomisteista yritystä työllistää lähes 280 000 ihmistä (noin 20 prosenttia yksityisellä sektorilla) ja tuotti 113 miljardia euroa liikevaihtoa vuonna 2021. Invest in Finlandin arvion mukaan nämä yritykset tuottivat Suomelle yhteensä yli 1,8 miljardia euroa yhteisöveroa ja yli 17 miljardia ALV-tuloa vuonna 2022.

Ulkomaisomisteiset yritykset investoivat myös aktiivisesti tutkimus- ja kehittämistoimintaan Suomessa. Vuonna 2021 ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus yritysten t&k-menoista oli 27 prosenttia, eli 1,2 miljardia euroa. Osuus on pysynyt vakaana parin viime vuoden ajan, mutta nousu vuosikymmenen alkuun verrattuna on noin kymmenkunta prosenttiyksikköä. Ulkomaisomisteiset yritykset kontribuovat aktiivisesti vientiin. Business Finlandin ja Veron tietojen mukaan ulkomaisomisteisten yritysten kokonaisvienti vastasi noin 30 prosenttia kaikesta viennistä, eli noin 33 miljardia euroa.

ULKOMAISTEN SIJOITUSTEN EDISTÄMISTYÖHÖN KANNATTAA PANOSTAA SUOMESSA

Suomella on vielä kirittävää ulkomaisten investointien varannossa. Esimerkiksi Suomeen tulevien ulkomaisten investointien sijoituskanta verrattuna BKT:hen oli Suomessa 28 %, kun EU:n keskiarvo oli 63 % vuonna 2021 (OECD 2023).

VISIT FINLAND TUKEE MATKAILUN KESTÄVÄÄ KASVUA

Matkailu oli Suomessa ennen kriisejä yli 16 miljardin euron elinkeino, ja sen BKT-osuus oli noussut jo 2,7 prosenttiin. Kasvu tuli matkailuviennistä, joka nousi Tilastokeskuksen matkailutilinpidon ennakkotietojen mukaan 5,3 miljardiin euroon vuonna 2019.

Visit Finland vastaa valtakunnallisena matkailualan asiantuntijana yhdessä matkailutoimialan kanssa ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun edistämisestä. Visit Finlandin päätehtävänä on Suomen matkailullisen imagon kehittäminen maailmalla. Strategian mukaisesti eri markkinoilla painotetaan eri toimenpiteitä riippuen mm. siitä, mikä on Suomen tunnettuus ja kiinnostus matkakohteena kyseisessä maassa. Visit Finland toteuttaa markkinointitoimenpiteitä yhteistyössä alan yritysten, muiden vienninedistäjien ja Team Finland -verkoston kanssa. Markkinointi- ja myyntitoimenpiteiden lisäksi Visit Finland on kerännyt ja analysoinut markkinatietoa matkailuteollisuuden tarpeisiin sekä tukenut matkailualan yritysten ja alueiden kansainvälistymistä, tuotekehitystä ja tuotteistamista.

Matkailuteollisuus on ollut koronapandemian suurimpia kärsijöitä. Suomen matkailuviennin kehitys on seurannut globaalia trendiä, jossa matkailukysyntä on dramaattisesti laskenut ja jopa pysähtynyt matkustusrajoitusten ollessa voimassa kaikilla päämarkkinoilla. Talvella 2021-2022 helmikuuhun asti elpyminen lähti Suomen osalta lupaavasti liikkeelle. Venäjän aloittama aggressiivinen hyökkäyssota Ukrainassa vuoden 2022 helmikuun lopulla hidastaa matkailuelinkeinon elpymistä.

Sodalla on ollut matkailuelinkeinolle välillisiä vaikutuksia (kuten matkailijoiden ostovoiman heikkeneminen, talous- ja energiakriisi) ja välittömiä vaikutuksia (kuten kokonaisten matkailutuotteiden tai kohderyhmien poistuminen).

Siinä missä koronapandemian vaikutukset matkailuelinkeinolle olivat universaaleja, on hyökkäyssodan vaikutukset vahingoittaneet eniten niitä maita, joiden matkailusta venäläisten osuus on ollut erityisen suuri. Suomi on ollut tämän listan kärkijoukoissa johtuen venäläisten ostomatkailijoiden merkittävästä määrästä maan kaakoisosassa. Lisäksi Venäjän ilmatilan ylilentokielto romahdutti maamme lentoyhtiön Aasian strategian, jonka varaan vuoden 2017-2019 kasvu myös vahvasti rakentui.

Suomen matkailu on kesästä 2022 lähtien alkanut elpymään eurooppalaisten matkailijoiden ansioista. Elpyminen on lähtenyt liikkeelle tunnetuista matkailualueista. Lapin talvi on ollut menestynyt erittäin hyvin tässä suhteessa. Itä-Suomen matkailu on vahvassa rakennemuutoksessa, kun matkailupalveluita aletaan kehittää ja markkinoimaan kokonaan uusille kohderyhmille.

Uudeksi haasteeksi on noussut myös Suomen saavutettavuus, kun lentoyhteydet Suomen ja muun Euroopan sekä Suomen ja Aasian välillä palautuvat hitaasti kriisejä edeltävälle tasolle.

VISIT FINLAND ON ONNISTUNUT MATKAILUN KEHITTÄMISESSÄ

Visit Finlandin toiminnan vaikuttavuutta arvioitiin suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin ja tehtäviin (Wenberg - Oosi 2021). Arvioinnin tavoitteena oli mitata, miten Visit Finland on pystynyt kehittämään Suomen imagoa matkailukohteena ja auttamaan suomalaisia matkailuyrityksiä kansainvälistymään ja kehittämään, myymään ja markkinoimaan korkealaatuisia matkailutuotteita.

Arvioinnin mukaan matkailualan yritykset kokevat Visit Finlandin toiminnan hyödylliseksi. Lähes kaikki yritykset kokivat, että Visit Finlandin toiminnasta on hyötyä enemmänkin koko matkailun toimialalle, kuin välittömiä hyötyjä omalle yritykselle. Yritykset kokevat vaikutuksiltaan merkittävimmäksi Visit Finlandin tarjoamat verkostot ja kontaktit kansainvälisille markkinoille. Lähes 80 % vastaajista oli osallistunut seminaareihin tai webinaareihin ja 55 % oli käyttänyt Visit Finlandin tuottamia markkinointitietoja tai tilastoja.

Visit Finlandin palvelut nähdään korkealaatuisina kansainvälisten markkinointikumppaneiden keskuudessa. Markkinointikumppanit kohdemarkkinoilla ovat yleensä erittäin tyytyväisiä yhteistyöhön Visit Finlandin kanssa. Vaikkakin vaihtelua esiintyy markkinointikumppaneiden välillä eri kohdemarkkinoilla. Kuitenkin palvelut nähdään kansainvälisten markkinointikumppaneiden kannalta merkityksellisinä ja laadukkaina.

Arvioinnissa suositellaan, että Visit Finland vahvistaisi edelleen toimintansa liiketoimintalähtöisyyttä ja tuloksellisuuskulttuuria. Toimenpiteiden vaikutuksia matkailukysyntään ja sitä kautta alan yritystoimintaan tulisi myös seurata järjestelmällisesti. Arvioinnissa suositellaan myös selkeämpää strategista asemoitumista suhteessa matkailualueisiin ja -kohteisiin.

Visit Finland on uudessa strategiassaan huomionut vaikuttavuusarviointityön tuloksena tehnyt suositukset. (Ks. Visit Finlandin Strategia 2022-2025)

SUOMEN NÄKYVYYS MATKAILUMAANA SÄILYI OIVALTAVALLA MEDIATYÖLLÄ

Kolmantena perättäisenä koronavuotena 2022 kansainvälisissä matkailumarkkinoissa luotettiin tehokkaan media- ja PR-työn keinoihin ylläpitämään mielikuvaa Suomesta houkuttelevana matkailumaana. Tarkkaan kohdennetuilla, markkinoita puhuttelevilla tiedotteilla ja inspiroivalla, oivaltavalla vaikuttajatyöllä saavutettiin erinomaiset tulokset näkyvyydessä kansainvälisessä mediassa. Myös orgaanisen näkyvyyden osuus kokonaisnäkyvyydestä kasvaa vuosi vuodelta, ja pitkäjänteinen PR-työ Suomen näkyvyyden puolesta on tuottanut tulosta.

Arvotetun Simon Anholt Nation Brand Indexin mukaan Suomen matkailumaakuva on noussut vuoden 2008 sijaluvusta 27 vuoden 2022 sijaluvulle 21 kun 60 maan maabrändejä verrattiin kansainvälisessä kuluttajatutkimuksessa. Maakuvatyö on pitkäjänteistä ja systemaattista yhteistyötä.

ELPYMINEN ON ALKANUT

Ulkomaiset yöpymiset olivat Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2022 noin 4,9 miljoonaa ja jäivät noin 30 prosenttia pandemiaa edeltävästä vuoden 2019 tasosta, jolloin ulkomaisia yöpymisiä rekisteröitiin ennätyselliset 7,1 miljoonaa.

Visit Finlandin Oxford Economics -tutkimuslaitokselta tilaamaan skenaarioraportin (ks. Visit Finland Custom Travel Scenarios) mukaan Suomeen suuntautuva kansainvälinen matkailu elpyy pandemiaa edeltäneelle tasolle vuonna 2025. Matkailun elpyminen lähti asteittain käyntiin Suomen suurimmilla lähtömarkkinoilla Euroopassa kesällä 2021 muun muassa rokotekattavuuden nousun ansiosta.

Kahden koronavuoden aikana patoutunut matkustuskysyntä on nyt keskittymässä maihin, joihin on mahdollista ja turvallista matkustaa. Euroopan sisäinen matkailu kasvattaa merkitystään seuraavien vuosien aikana. Suomen matkailun elpyminen ja tulevaisuuden kilpailukyky riippuvat myös poliittisista päätöksistä. Suomen tuleva Natojäsenyys tulee vahvistamaan myös Suomen matkailumaabrändiä.

NÄKYMÄT VUODELLE 2023 VAROVAISEN OPTIMISTISIA

Matkailukysyntä on osoittautunut poikkeuksellisen suureksi, vaikka yleinen talouskehitys onkin ollut heikkoa. Usean vuoden eristyksissä oleminen on luonut patoutunutta kysyntää. Kuluttajat ovat pandemiavuosina säästäneet vapaa-ajan matkoja varten. Matkoista ei kuitenkaan ole haluttu tinkiä sillä ne nähdään hyvin laajalti osana henkistä hyvinvointia. Matkojen toteutuksesta on voitu kuitenkin joustaa.

Visit Finland on valmistautunut pandemian jälkeiseen kilpailutilanteeseen tukemalla matkailuyritysten kilpailukykyä muun muassa edistämällä digitalisaatiota. Matkailupalvelujen laadun ja asiakaskokemuksen vahvistaminen on ollut kehittämistoiminnan keskeinen tavoite. Tuotteiden tulee vastata kuluttajien odotuksia niiden vastuullisuudesta. Lisäksi Suomen matkailupalveluiden näkyvyyttä kohdemarkkinoilla parannetaan.

Visit Finlandilla on käynnistänyt lukuisia toimenpiteitä tukeakseen matkailuyritysten elpymistä (Ks. Visit Finland staregia).

VISIT FINLANDILLA ON TÄRKEÄ ROOLI SUOMEN KESTÄVÄN KASVUN OHJELMASSA

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvästä Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRP) rahoitetaan matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun kehittämistoimenpiteitä, josta Visit Finland on vastuussa. Lisäksi siitä rahoitetaan matkailuyritysten ja tutkimusorganisaatioiden kehittämistä. Tavoitteena on nostaa osaamistasoa toimialan sisällä. Toimenpiteet Visit Finlandin näkökulmasta jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: kestävään matkailuun, digitaalisuuteen ja tiedolla johtamiseen. Toimenpiteet tehdään vuosien 2021–2024 aikana.

Seuraavat toimenpiteet käynnistettiin vuoden 2021 aikana kullakin kolmella osa-alueella:

1. KESTÄVÄ MATKAILU

Kansainvälisten ja kansallisten hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi vuonna 2021 käynnistettiin suunnittelutyö hiilijalanjälkilaskennan ja hiiliviisauden tuomiseksi osaksi STF-ohjelmaa. Erityisesti matkanjärjestäjien tarpeeseen vastaamiseksi on käynnistetty Suomea kestävänä matkakohteena esittelevien reittiehdotusten kartoittaminen ja paketointi. Reittiehdotukset on tarkoitus valmistua vuonna 2023 ja lanseerata vuonna 2024. Samalla kestävän ja vähähiilisen matkailun valmennuskonseptin jatkokehittämissuunnitelmat käynnistettiin tukemaan Visit Finland akatemian olemassa olevaa kokonaisuutta. Yhteensä viisi uutta kestävää kasvua ja vähähiilistä matkailua tukevaa valmennusmoduulia valmistuu vuoden 2023 aikana.

Osana kestävän matkailun STF-ohjelmaa Visit Finland otti vuonna 2022 käyttöön kestävän matkailun indikaattorit ja mittarit, joiden jatkokehitys tapahtuu vuosien 2023 ja 2024 aikana. Matkailun hiilijalanjälkilaskuri tuli yritysten käyttöön vuonna 2022, ja vuosien 2023 ja 2024 aikana sitä jatkokehitetään kattamaan myös destinaatiot ja integroidaan osaksi STF-ohjelmaa. Vuoden 2022 aikana myös toimeenpantiin suunnitelmat STF-ohjelman päivitystyölle, jotta se vastaisi paremmin nykypäivän tarpeita. Päivittyvä ohjelma käyttäjäystävällisine sisältöineen ja työkaluineen julkaistaan vuoden 2023 aikana.

2. DIGITALISAATIO

Visit Finlandin tavoitteena matkailuelinkeinon digitalisaatioon liittyen on tukea matkailukohteiden, -tuotteiden sekä -palveluiden digitaalista löydettävyyttä ja ostettavuutta sekä tukea osaamisen kasvattamista liittyen kansainväliseen myyntiin ja jakeluun digitaalisissa kanavissa.

Visit Finland lanseerasi DataHubin vuonna 2021. DataHub on matkailutuotteiden ja -palveluiden digitaalinen tietokanta, jossa matkailuyrittäjä voi helposti ylläpitää omia tuotesisältöjään. DataHubissa on avoin rajapinta, jonka avulla eri digitaaliset julkaisukanavat voivat hakea ja julkaista matkailusisältöjä. DataHub tukee matkailuyritysten tuotteiden löydettävyyttä, sekä mahdollistaa kysynnän kasvua digitaalisissa kanavissa. DataHubin tietokannassa on vuonna 2022 jo yli 5000 tuotetta sekä rajapinnan kautta tietoja julkaisee yli 15 kanavaa. DataHubia jatkokehitetään aktiivisesti sekä käyttäjien että muuttuvan digitaalisen ekosysteemin tarpeisiin.

Digikanavista kasvua matkailuun 2023-24 -ohjelma tukee matkailualueorganisaatioita ja -kohteita sekä matkailuyrityksiä kansainvälisessä kasvussa. Ohjelman keskiössä on mahdollistaa kansainvälistä kasvua hyödyntämällä eri digitaalisia myynti- ja jakelukanavia. Ohjelmassa tuodaan yhteen matkailuelinkeinoa, sekä alueita että yrityksiä, luodaan vertaisverkostoja tukemaan osaamista ja tiedonjakamista. Ohjelmassa puitteissa lanseerataan erilaisia oppaita ja työkaluja elinkeinon käyttöön, liittyen matkailun teknologioihin, digitaalisiin työkaluihin sekä kansainvälisiin myynti- ja jakelukanaviin, sekä järjestetään näiden teemojen ympärillä työpajoja ja aktivoivia seminaareja. Ohjelman tavoitteena on luoda edellytyksiä kansainväliselle kasvulle.

3. TIEDOLLA JOHTAMINEN

Matkailun alueorganisaatioiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettiin Matkailun tiedolla johtamisen toimintamalli, jonka hyödyntämistä on jatkettu alueiden omissa tiedolla johtamisen projekteissa. (ks. Matkailun kansallinen tiedolla johtamisen toimintamalli)

Visit Finland on suunnitellut yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa matkailijoiden rahankäyttöä ja matkuskäyttäytymistä selvittävän tutkimuskokonaisuuden. Tutkimuksen kenttätöön kilpailutus toteutettiin vuonna 2022 ja tutkimus käynnistyy 2023. Tutkimusta tehdään vuoden ympäri tärkeimmillä raja-aseilla.

Tutkimuksen päätuloksia ovat Suomessa vierailien matkailijoiden määrä, rahankäyttö, hiihijalanjälki sekä matkailijaprofili. Päätuloksia julkaistaan kuukausittain ja laajempia tietoja kvartaaleittain. Tuloksista julkaistaan tiedote sekä tietokantataulukot Visit Finlandin Tilastopalvelu Rudolfissa sekä avoimena data. (Ks. Matkailijamittari)

Visit Finland on julkaissut myös useita dynaamisia tietoikkunoita kuten seuraavat kestävän matkailun tilastot ja tuotetietokanta DataHubin sisältöä kuvaavat tilastot. (Ks. Visit Finland Sustainable travel Finland tilastot ja Datahub)

Matkailu on merkittävä vientiala ja työllistäjä Suomessa

SUOMESTA KESTÄVÄN MATKAILUN MALLIMAA

Suomesta kehitetään kestävä matkailun kärkimaata. Arktisen alueen matkailu perustuu vahvasti alueen erityisiin luonnonolosuhteisiin ja niiden ympärille rakennettavaan liiketoimintaan. Arktiseen alueeseen kohdistuu myös globaalia mielenkiintoa, mm. ilmastonmuutoksen seurausten takia. Luonnon koskemattomuus, kasvillisuus ja eläimistö, puhdas ilma ja vesi, kaamos, yötön yö ja hiljaisuus sekä alueen erityinen kulttuuri ovat vetovoimatekijöitä, joiden ympärille matkailu rakentuu. Jotta vetovoimatekijämme säilyvät tulevaisuudessakin, on toimintamme oltava kestävä. Tämä on myös arvokysymys; sillä suomalaisille ominainen erityinen luontosuhde ja hyvinvointi ovat riippuvaisia puhtaasta luonnosta ja sen rikkauksista.

Jotta matkailuelinkeino pystyy vastaamaan muuttuvaan kysyntään ja kasvamaan jatkossakin, on kehityksen oltava kestävä. Tätä varten Visit Finland on luonut matkailuelinkeinolle tarkoitetun Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelman; kehityspolun ja merkin, jonka tarkoituksena on edistää kestävä matkailua Suomessa. Yrityksille ja matkailualueille suunnattu ohjelma tarjoaa matalan kynnyksen mallin, jolla omaksua kestävä kehityksen periaatteiden mukaisia systemaattisia ja pitkäjänteisiä toimintamalleja. Lisäksi merkin tavoitteena on helpommin, läpinäkyvämmiin ja yhtenäisemmin viestiä Suomesta kestävä matkailun maana ja edelleen tuotetarjonnalla helpottaa matkailijoiden valintoja matkustuspäätöksiä tehtäessä.

Matkailuklusteri työllistää Suomessa 154 000 henkilöä noin 29.000 yrityksessä. Alalla on muutamia suuryrityksiä – lähinnä kuljetus- ja hotelli- ja ravintolapalveluissa – sekä suuri määrä pieniä palvelutuotantoyrityksiä jakautuneena eri puolille maata. Alalla on myös erittäin merkittäviä kerrannaisvaikutuksia muille toimialoille kuten rakennus-, kuljetus- ja kaupan alaan. Lisäksi vuokratyövoiman käyttö on yleistä.

Merkillepantavaa matkailuteollisuuden työllistäväsä vaikutuksessa on, että työpaikkoja syntyy matkailuteollisuuden kautta myös harvaan asutuille seuduille, joissa matkailun merkitys alueelliselle hyvinvoinnille on erittäin merkittävä. Tämä heijastuu tällä hetkellä myös kasvavaan työvoimapulaan eritoten ammattitaitoisesta palveluhenkilökunnasta matkailun kannalta suosituilla alueilla kuten Lapissa.

Matkailun merkitys Suomen kansantaloudelle on matkailutilinpidon lukujen valossa pysynyt 2,5 prosentin tuntumassa vuosina 2011-2016. Vuonna 2019 matkailun osuus nousi 2,7 prosenttiin Tilastokeskuksen maaliskuussa 2022 valmistuneen matkailutilinpidon mukaan matkailun osuus laski prosenttiyksiköllä 1,7 prosenttiin bkt:stä vuonna 2020. Verrattuna muihin toimialoihin matkailun osuus on saman verran kuin maa-, metsä- ja kalataloudella ja puolitoista kertaa enemmän kuin elintarviketeollisuudella.

Keskipitkällä aikavälillä Matkailuteollisuudella on hyvät näkymät. Suomella on paljon potentiaalia nousta pohjoismaiden houkuttelevimmaksi matkakohteeksi. Avain menestykseen on valtakunnallisessa yhteistyössä.

LÄHDELUETTELO

Aghion, P – X. Jaravel (2015): Knowledge Spillovers, Innovation and Growth, *The Economic Journal*, 125.

Autio, E. – H. Rannikko (2016): Retaining winners: Can policy boost high-growth entrepreneurship? *Research Policy*, 2016, vol. 45, issue 1.

Bloom, N. – M. Schankerman – J. Van Reenen (2013): Identifying Technology Spillovers and Product Market Rivalry. *Econometrica*, 81 (4).

Corrado, C. – J. Haskel – C. Jona-Lasinio – M. Iommi (2022): Intangible Capital and Modern Economies, *Journal of Economic Perspectives*, Volume 36, Number 3

Eaton, D. – O. Tynkkynen – K. Berninger – A. Perrels – J. Romanainen – A. Vingre – M. Tiusanen – D. Beckers (2021): Business Finland Advancing Cleantech and Bioeconomy – Evaluation of three innovation and six export promotion programs, Business Finland, Program evaluation report 5/2021.

Einiö, E. (2014): R&D Subsidies and Company Performance: Evidence from Geographic Variation in Government Funding based on the ERDF Population-Density Rule. *Review of Economics & Statistics*, Vol. 96.

Halme, K. – P. Rouvinen – V. Salminen – J. Wiikeri – A. Kotiranta – M. Pajarinen – B. Barge – A. Walker – C. Miller – P. Borella – E. Autio (2018a): Startups, Accelerators and Role of Tekes, 1/2018, Business Finland.

van der Have, R. (2020): Preliminary results from the INNOPACT project carried out by VTT Technical Research Centre of Finland Ltd., March 2020.

Hjelt, M. – K. Hietala – S. Sepponen – R. Sirppiniemi – P. Luoma (2020): Finland on the road to a carbon-neutral society - Business Finland's role in promoting low-carbon solutions, *Impact Brief 4/2020*, Business Finland

Hovmand, B. – C. Eräkallio – E. Rytter Sunesen – H. Riehl (2022): Impact Study of Economic Growth – Global Networks and Fast Growth Companies, Report 1/2022, Business Finland.

Härmälä, V – U. Roiha – V. Salminen – K. Arovuori (2020): Evaluation of Food export programs – Final Report 1/2020, Business Finland

Ilmakunnas, S. – R. Stenbacka – M. Martikainen – M. Puhakka – H. Salonen – R. Reinikainen (2021): Yritystukien tutkimusjaoston raportti, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:25.

Jacob, S. – S. Speer – J. Furudo (2015): The institutionalization of evaluation matters: Updating the International Atlas of Evaluation 10 years later, Evaluation, Volume 21, Issue 1.

Kestävä talouskasvu ja hyvinvointimme tulevaisuus (2021): Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:12. Koski, H. - M. Pajarinen – I. Piirainen – P. Fornaro (2020a): Evaluation of Tekes R&D Funding for European Commission, Report 3/2020, Business Finland.

Koski, H. - M. Pajarinen – I. Piirainen – J. Nevavuo (2020b): Global Growth for Companies, Report 4/2020, Business Finland.

Koski, H. – A. Kotiranta – M. Pajarinen – P. Rouvinen – I. Ylhäinen (2017): Tekesin vaikuttavuuden tavoitteet pitkällä aikavälillä, Tekes Report 337/2017.

Luoma, P. – L. Larvus – M. Hjelt – J. Vanhanen – M. Päälylysaho – E. Heikinheimo – M. Kara – K. Simola – S. Harder (2017): Innovation for sustainable growth, Evaluation of the results and impacts of selected Tekes cleantech programmes, Tekes Report 1/2017.

Matkailijamittari: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tutkimukset-ja-tilastot/matkailijamittari>

Matkailun kansallinen tiedolla johtamisen toimintamalli <https://www.visitfinland.fi/48f686/contentassets/242f-0f5314604d75b4ed84a5349dc9b3/matkailun-kansallinen-tiedolla-johtamisen-toimintamalli---tiivistelma.pdf>

NIY Nettovaikutusanalyysi, UpRight Oy, Business Finland Nyman, T. – M. Valtakari – J. Eskelinen (2022): Innovaatioasetelin arviointi – Vaikuttavuuskatsaus, Business Finland

Ormalala, E. (2019): Suomen kilpailukyvyyn ja talouskasvun turvaaminen 2020-luvulla, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 1:2019.

Owal Group (2020a): Talent Boost –Toimenpideohjelman Business Finlandin osuuden ennakoiva arviointi, Business Finland

Owal Group (2020b): Audiovisuaalisen tuotantokannustimen väliarviointi, Business Finland

Piirainen, K. – V. Salminen - J. Kettinen – A. Reid – S. Zegel (2020): Impact Study: World-class Ecosystems in the Finnish Economy, Part A – A New HoPE, Business Finland

Pohjola, M (2020): Teknologia, investoinnit, rakenneuudistus ja tuottavuus - Suomi kansainvälisessä vertailussa, TEM julkaisuja 2020:5.

Romer, P. (2000): “Should the Government Subsidize Supply or Demand in the Market for Scientists and Engineers?” Innovation Policy and the Economy 1.

Romer, P. (1990): Endogenous Technological Change, The Journal of Political Economy, Vol. 98, No. 5.

Salminen V. – K. Halme – U. Roiha – H. Uitto – H. Koski – M. Pajarinen – I. Ylhäinen (2022): Team Finland -verkoston arviointi, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:47

TEM (2022): Kestävä talouskasvu ja hyvinvointimme tulevaisuus, Loppuraportti, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:37

Tilastokeskus 2022: Ulkomaiset tytäryhtiöt Suomessa

Tilastokeskus 2022: Tutkimus- ja kehittämistoiminta

“Tyhjiin puristettu”, HS Visio, 4.2.2023

UNCTAD World Investment Report 2022

Valmari, N. (2022): R&D and Productivity in Finnish Firms, Working Papers 98, ETLA

Valtakari, M. – J. Nyman – J. Eskelinen – O. Oosi – M. Wennberg – J. Viitanen (2021): Business Finland Programs Advancing Digitalization – Evaluation of a continuum of 13 programs in 15 years, Business Finland, Program evaluation report 4/2021

Visit Finland Custom Travel Scenarios <https://www.visitfinland.fi/48f686/contentassets/242f0f-5314604d75b4ed84a5349dc9b3/travel-scenarios-for-finland-2022-custom-report.pdf>

Visit Finland Sustainable travel Finland tilastot ja Datahub <https://www.visitfinland.fi/suomen-matkailudata/sustainable-travel-finland-tilastot> ja <https://www.visitfinland.fi/suomen-matkailudata/datahub-tilastot>

Visit Finland strategia: <https://www.businessfinland.fi/492562/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/visit-finland-strategia-2021-2025-suomi.pdf>

VM (2021): Suomen teknologiapolitiikka 2020-luvulla: Teknologialla ja tiedolla maailman kärkeen. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:30

VM (2020): Tuottavuus ja kilpailukyky Suomessa - Mistä kilpailukyky koostuu ja mihin sitä tarvitaan? Valtiovarainministeriön julkaisu – 2020:81

VN (2023): Mahdollisuudet Suomelle - Kansliapäälliköiden viestit hallitusvaihdokseen, Valtioneuvoston julkaisu 2023:4

VN (2021): Parlamentaarisen TKI-työryhmän loppuraportti, Valtioneuvoston julkaisu 2021:95

BUSINESS FINLAND

Business Finland on globaalien kasvun kiihdyttämö. Luomme edellytyksiä uudelle kasvulle auttamalla yrityksiä kansainvälistymään sekä rahoittamalla tutkimusta ja innovaatioita. Huippuasiantuntijamme ja uusien tietojen nopeuttavat markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamista ja auttavat muuttamaan ne kansainvälisiksi menestystarinoiksi.

WWW.BUSINESSFINLAND.FI